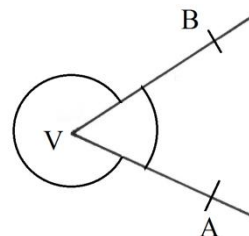

2. UHLY

2.1 ZÁPIS A OZNAČOVANIE UHLOV

Dve polpriamky \vec{VA} , \vec{VB} , ktoré majú spoločný začiatok v bode V delia rovinu na dve časti. Tieto časti nazývame uhly.

UHOL – je časť roviny ohraničená dvoma polpriamkami, ktoré majú spoločný začiatok.

Polpriamky sa nazývajú **ramená** uhla a ich spoločný začiatok **vrchol** uhla.

Uhol sa znázorňuje pomocou ramien, medzi ktorými sa vyznačí oblúčikom vrchol uhla.

Uhol : \sphericalangle AVB

Vrchol: V

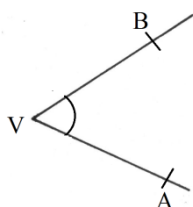
Ramená: \vec{VA} , \vec{VB}

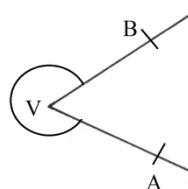
Zapisovanie uhlov

1. spôsob – pomocou troch bodov

\sphericalangle AVB (menší, vnútorný uhol)

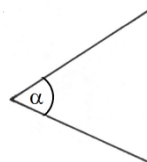

\sphericalangle AVB (väčší, vonkajší uhol)

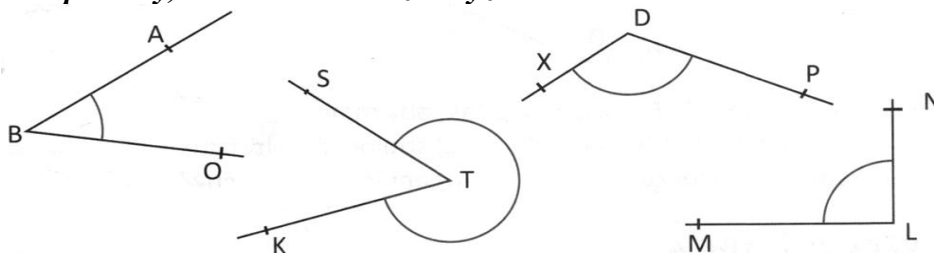
Pri zápise uhla pomocou troch bodov je **VRCHOL VŽDY V STREDE ZÁPISU**.

2. spôsob – pomocou písmen gréckej abecedy α , β , γ , δ

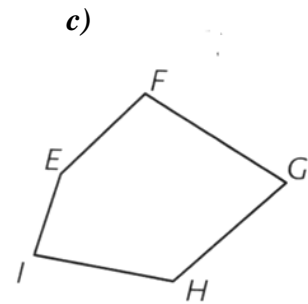
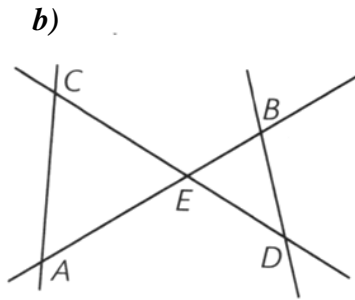
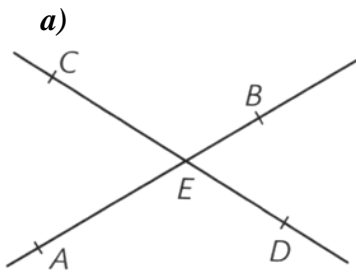

Grécka abeceda											
α	A	alfa	η	H	eta	ν	N	ní	τ	T	tau
β	B	beta	θ	Θ	theta	ξ	Ξ	xí	υ	Υ	upsilon
γ	Γ	gamma	ι	I	iota	\omicron	O	omikron	ϕ	Φ	fí
δ	Δ	delta	κ	K	kappa	π	Π	pí	χ	χ	chí
ϵ	E	epsilon	λ	Λ	lambda	ρ	P	ró	ψ	Ψ	psí
ζ	Z	zeta	μ	M	mí	σ	Σ	sigma	ω	Ω	omega

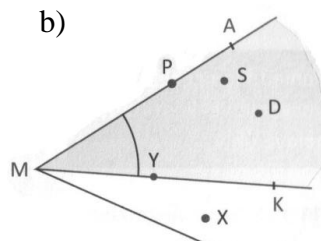
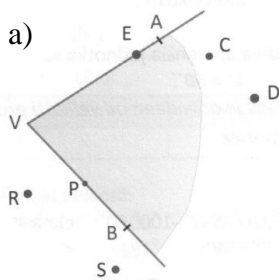
1. Zapiš uhly, ktoré sú na obrázku vyznačené oblúčikom.

2. Vyznač a zapíš všetky uhly, ktoré sú na obrázkoch.

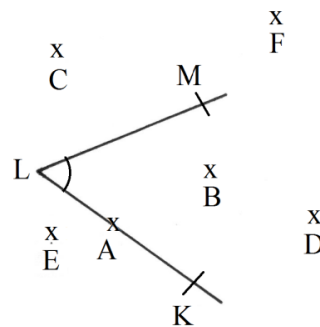

3. Na obrázku a) je $\sphericalangle AVB$. Ktoré z vyznačených bodov sú bodmi tohoto uhla a ktoré nie? Na obrázku b) je $\sphericalangle AMK$. Vypíš všetky body, ktoré mu patria.

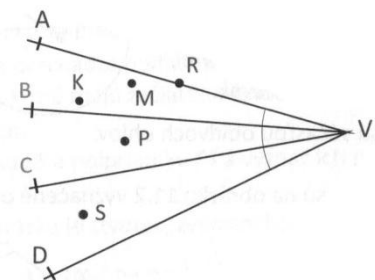
4. Vypíš z obrázka:

- uhol:
- ramená uhla:
- vrchol uhla:
- body, ktoré patria uhlu:

5. Vnútri uhla AVD je zostrojená polpriamka \vec{VB} a polpriamka \vec{VC} .

- Ktoré z bodov vyznačených na obrázku sú bodmi $\sphericalangle AVC$?
- Ktorým uhlom patrí bod P?
- Ktorý z vyznačených bodov patrí $\sphericalangle AVC$ aj $\sphericalangle BVC$?

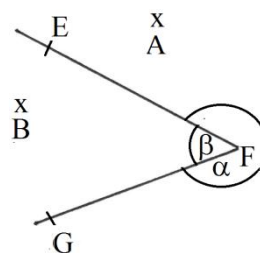

6. Načrtni $\sphericalangle EVF$ a priamku p tak, aby mali:

- spoločný len jeden bod.
- spoločnú úsečku.
- spoločnú polpriamku.
- ani jeden spoločný bod.

7. Pozri sa na obrázok a vyber správne tvrdenia.

- $A \in \beta$
- $B \in \beta$
- $B \in \alpha$
- $A \notin \alpha$
- $A \in \alpha$
- $B \notin \beta$

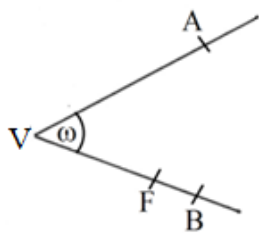

8. Zvoľ si polpriamky \vec{KL} a \vec{LM} . Vyšrafuj $\sphericalangle KLM$.

9. Dané sú body A, B, C, D, E. Zostroj priamky AE, AB, CE, CD. Vyznač uhly:

- $\sphericalangle BAE = \alpha$
- $\sphericalangle AEC = \beta$
- $\sphericalangle ECD = \gamma$

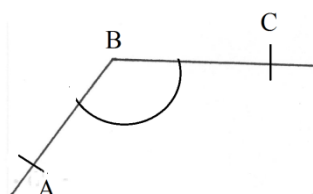
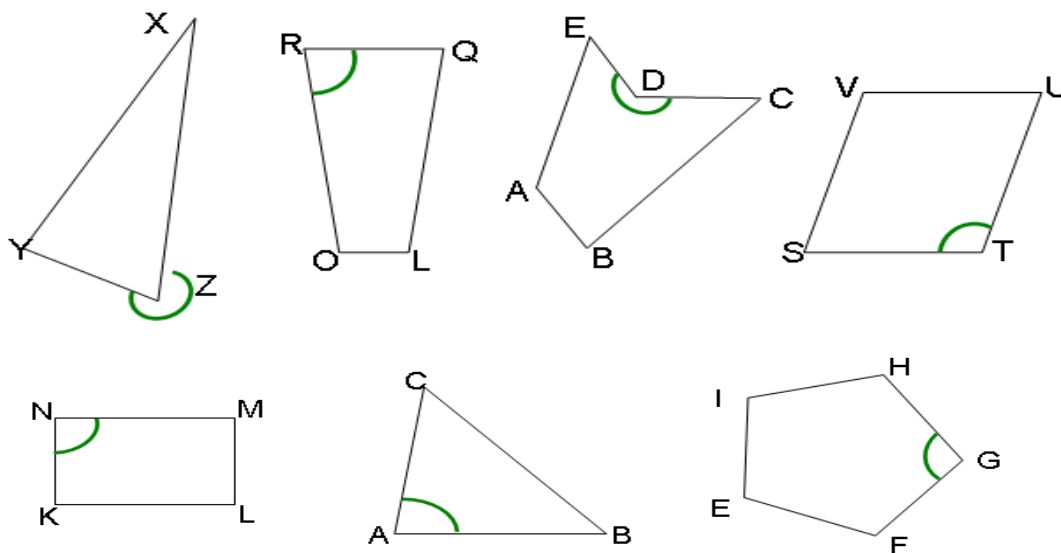
10. Na obrázku je vyznačený uhol a je pomenovaný písmenom ω . Tento uhol sa dá zapísať aj iným spôsobom. Zisti, ktorý zápis je nesprávny.

- a) \sphericalangle AVF
- b) \sphericalangle FVA
- c) \sphericalangle AVB
- d) \sphericalangle ABV

11. Zapiš názov uhlu vyznačeného oblúčikom.

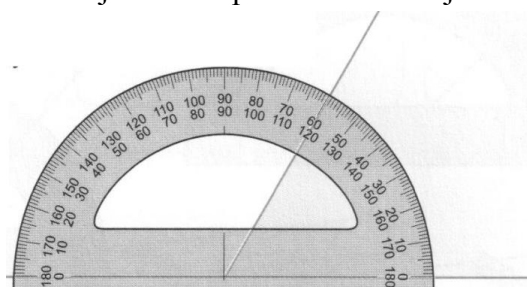
12. Zakresli :
- a) body K, L, M, N, O tak, aby patrili \sphericalangle ABC.
 - b) body X, Y, Z tak, aby nepatrili \sphericalangle ABC.

2.2 RYSOVANIE UHLOVA MERANIE ICH VEĽKOSTI

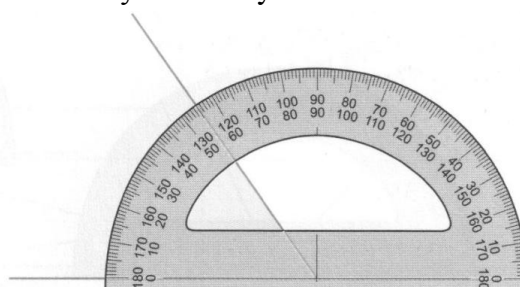
Ako meriame uhly.

Nástroj na meranie uhlov sa nazýva uhlomer. Má tvar polkruhu a sú na ňom vyznačené stupne. Menšie jednotky (minúty, sekundy) sú veľmi malé a preto sa na uhlomere nevyznačujú. Na uhlomere sú dve stupnice, aby sme mohli merať uhly z oboch strán. Stred uhlomera priložíme na vrchol uhla tak, aby sa rameno uhla krylo so začiatkom číselnej stupnice, ktorá sa začína číslom 0 pri danom ramene. Druhé rameno určuje číselnú hodnotu veľkosti uhla.

Veľkosť uhla určujeme v stupňoch. Menšou jednotkou sú minúty a sekundy.

Veľkosť uhla je 60° .

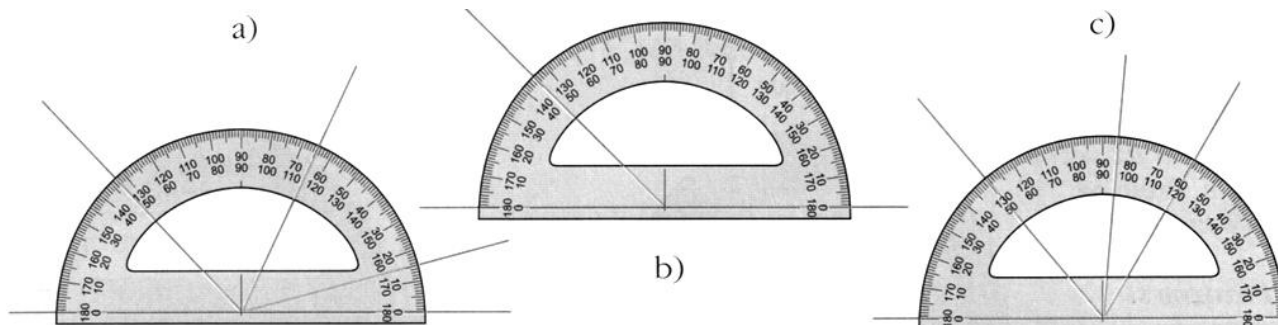

Veľkosť uhla je 55° .

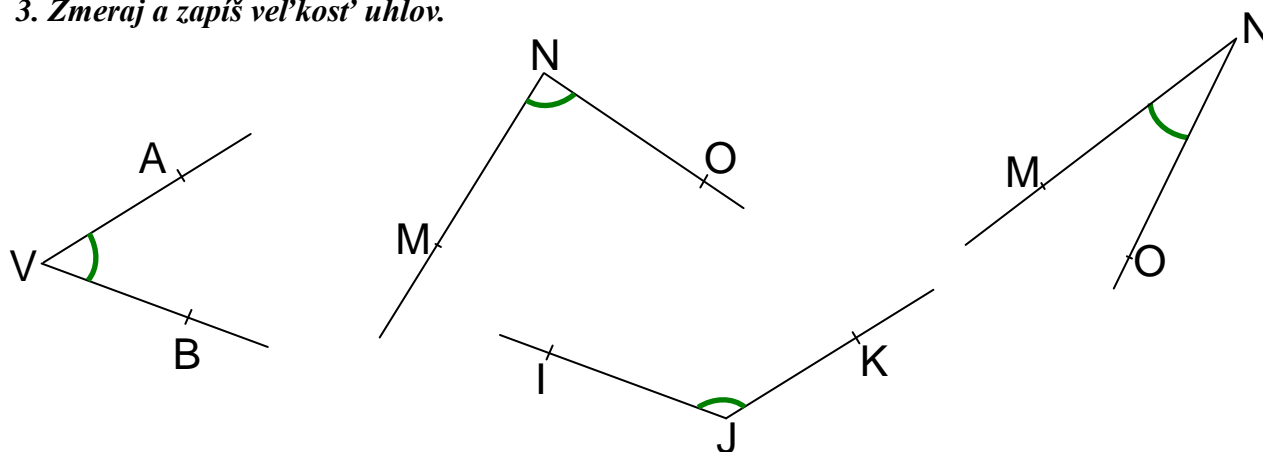
1. Pozri sa, ako kocúr meria uhol. Je to správne, alebo urobil niekde chybu?

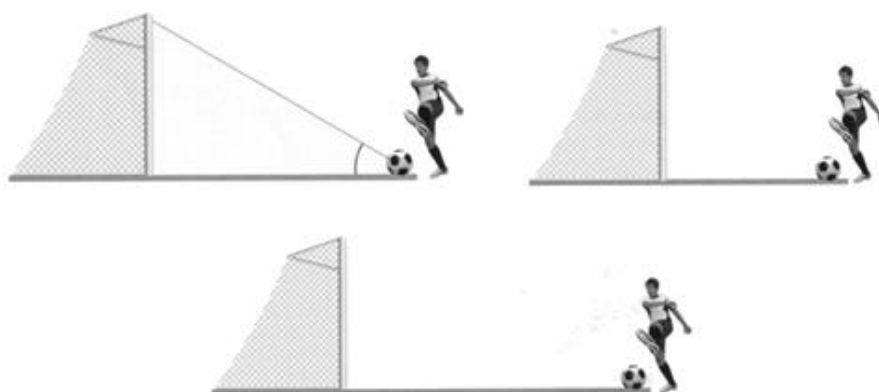
2. Pomenuj uhly na obrázku a pomocou prikresleného uhloмера ich odmeraj a zapíš.

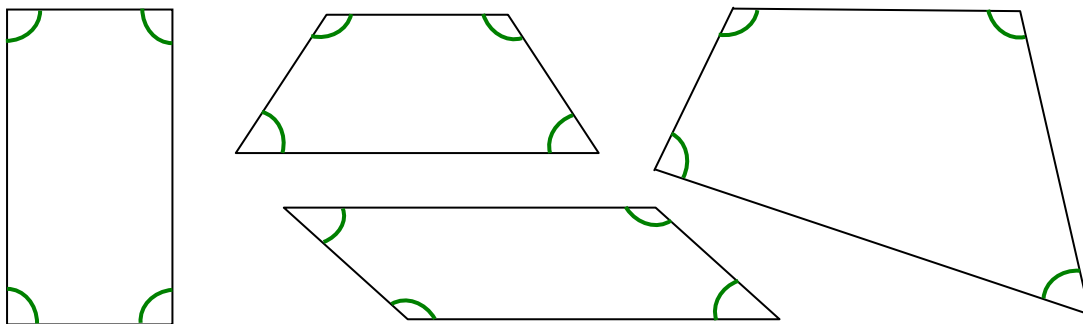
3. Zmeraj a zapíš veľkosť uhlov.

4. Na prvom obrázku vidíme vyznačený uhol, pod akým môže futbalista kopnúť loptu, aby určite trafil bránku. Vyznač uhly pri ostatných futbalistoch, pomenuj písmenami gréckej abecedy, odmeraj a zapíš ich veľkosť.

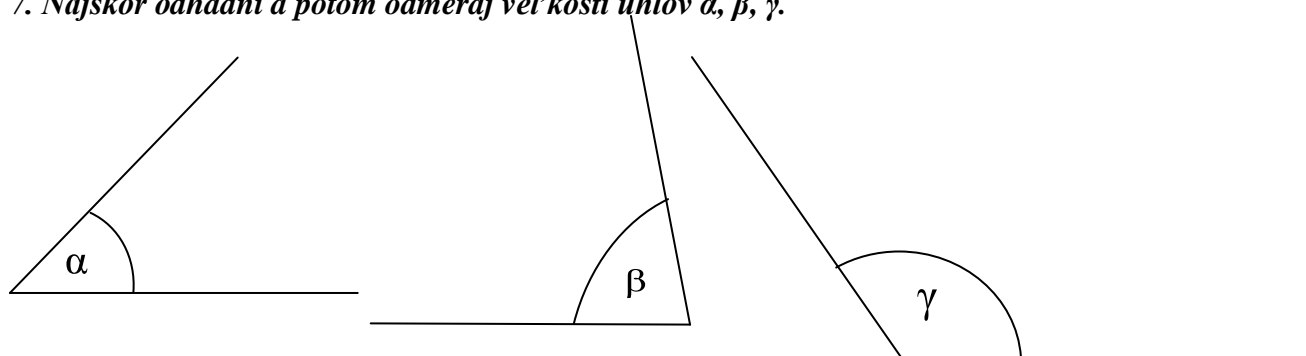
5. Pomenuj štvoruholníky. Zmeraj a zapiš veľkosť vnútorných uhlov štvoruholníkov.

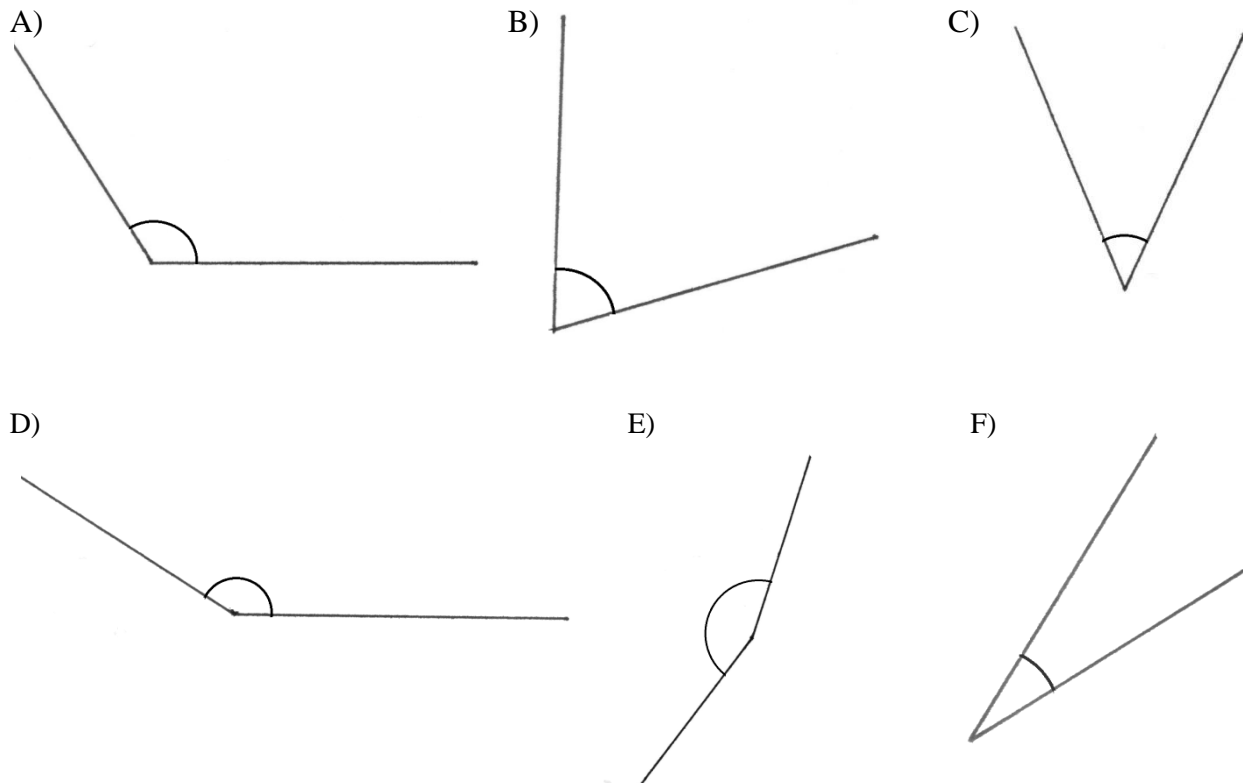
6. Spočítaj všetky vnútorné uhly v každom štvoruholníku. Čo pozoruješ? Napíš svojimi slovami:

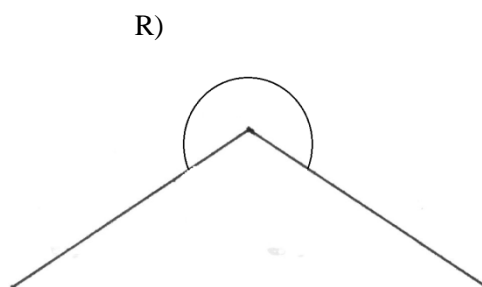
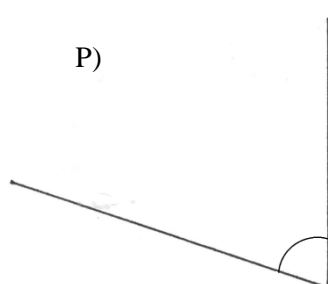
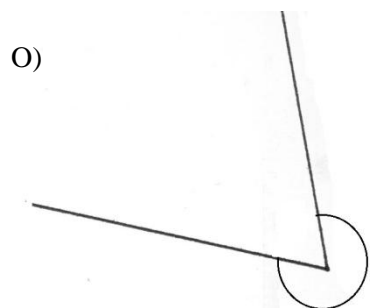
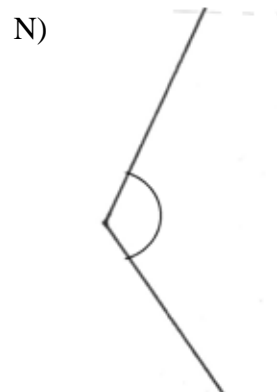
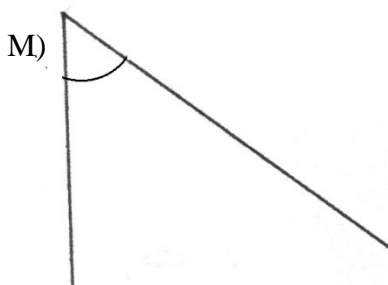
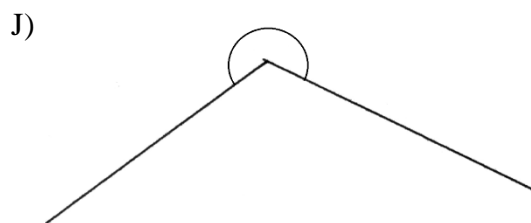
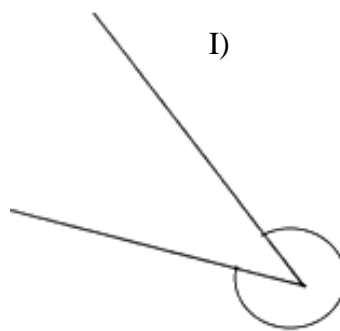
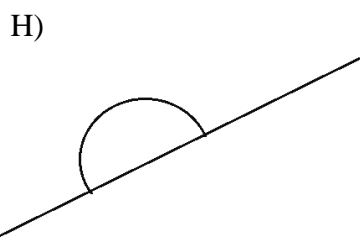
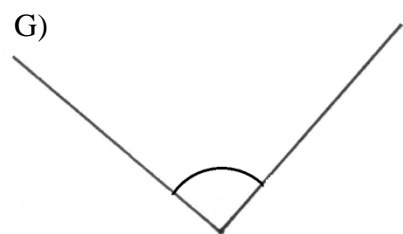
.....

7. Najskôr odhadni a potom odmeraj veľkosti uhlov α , β , γ .

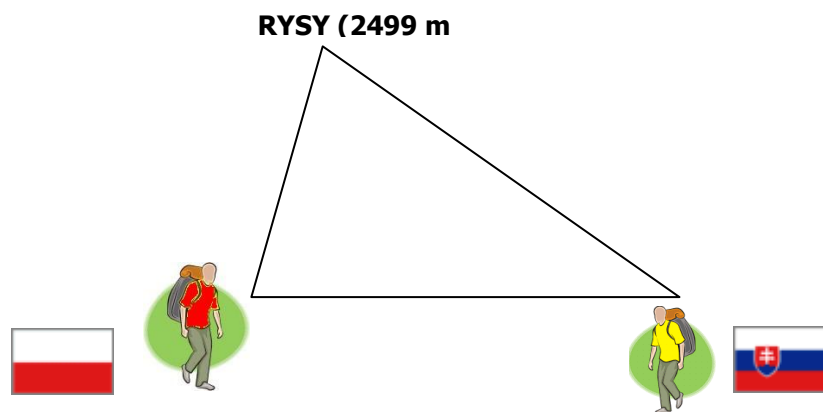

8. Uhly označ písmenami gréckej abecedy. Odmeraj a správne zapiš ich veľkosti.

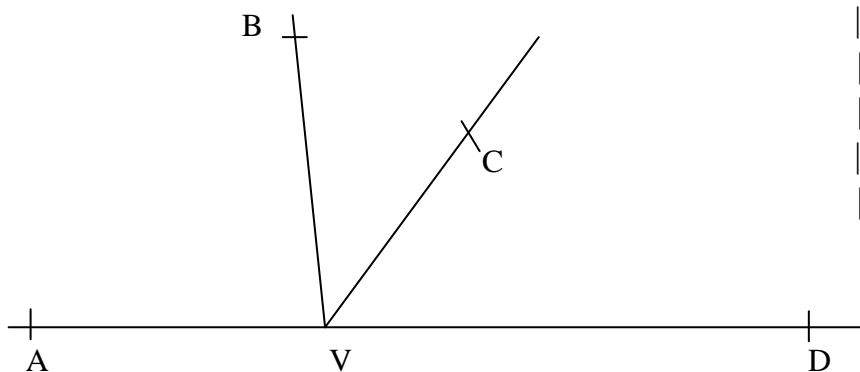

9. Na obrázku je znázornený tatranský štít Rysy. Marek sa vydal na vrchol z poľskej strany a Roman zo slovenskej strany. Ktorý z dvoch turistov išiel strmšou cestou? O koľko stupňov bolo strmšie stúpanie väčšie? (uhly odmeraj)

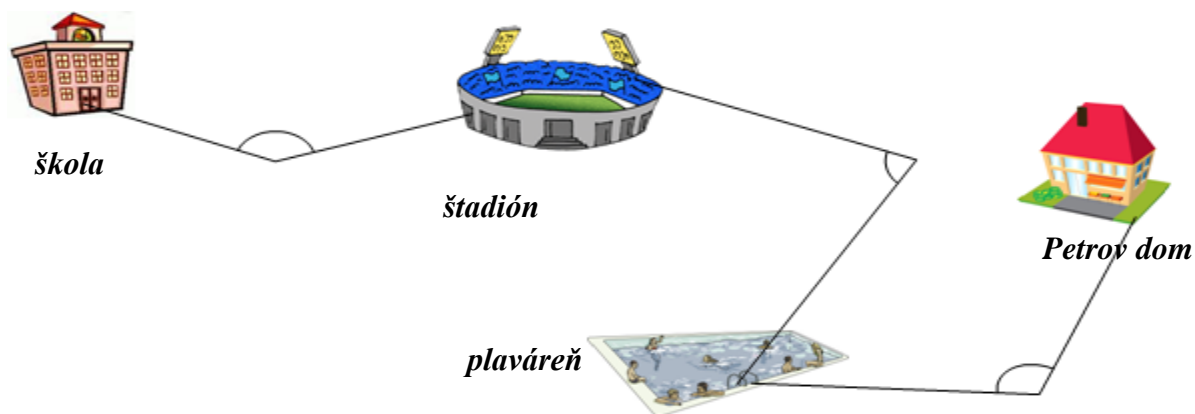
10. Odmeraj veľkosť uhlov a zapíš:

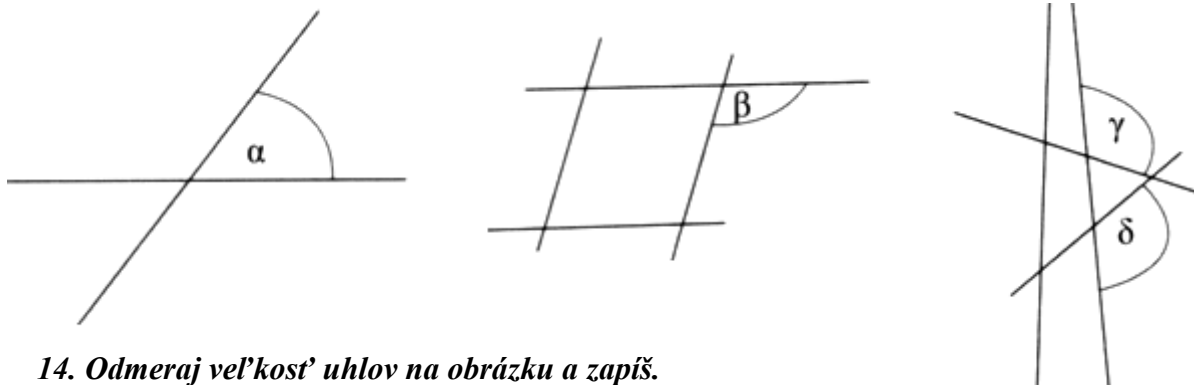
- $|\sphericalangle AVB| =$
- $|\sphericalangle AVC| =$
- $|\sphericalangle AVD| =$
- $|\sphericalangle BVC| =$
- $|\sphericalangle BVD| =$
- $|\sphericalangle CVD| =$

11. Toto je Petrova tradičná cesta zo školy domov. Hneď po vyučovaní ide na tréning na štadión. Po tréningu si ide zaplávať na plaváreň. A konečne prichádza domov. Urči veľkosť uhla:

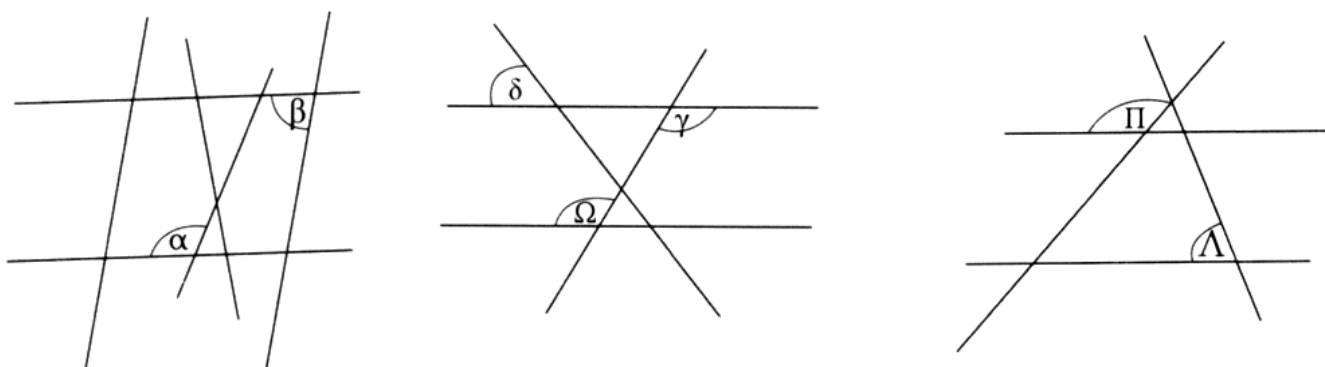
- a) ktorý zvierajú cesty spájajúce školu so štadiónom. Daný uhol označ alfa.
- b) ktorý zvierajú cesty spájajúce štadión s plavárňou. Daný uhol označ beta.
- c) ktorý zvierajú cesty spájajúce plaváreň s Petrovým domom. Daný uhol označ gama.

13. Meraním zisti veľkosti daných uhlov a zapíš.

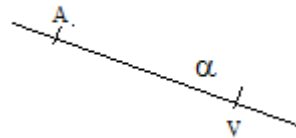
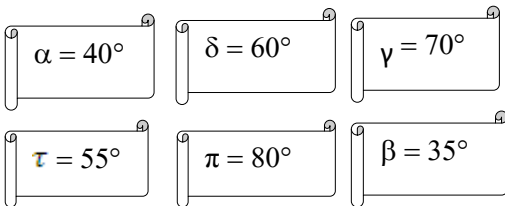
14. Odmeraj veľkosť uhlov na obrázku a zapíš.

15. Narysuj uhly daných veľkostí:

a) $\gamma = 35^\circ$	g) $\alpha = 129^\circ$	m) $\gamma = 240^\circ$
b) $\alpha = 45^\circ$	h) $ \sphericalangle XYZ = 142^\circ$	n) $\alpha = 194^\circ$
c) $ \sphericalangle BAC = 84^\circ$	i) $ \sphericalangle LES = 163^\circ$	o) $ \sphericalangle STU = 267^\circ$
d) $ \sphericalangle VLK = 62^\circ$	j) $\omega = 137^\circ$	p) $ \sphericalangle LOM = 315^\circ$
e) $ \sphericalangle XYZ = 90^\circ$	k) $\delta = 180^\circ$	r) $\omega = 213^\circ$
f) $\alpha = 65^\circ$	l) $ \sphericalangle RAK = 111^\circ$	s) $\alpha = 360^\circ$

16. Prekresli si obrázok do zošita. Narysuj uhly tak, aby $|\sphericalangle AVB| = \alpha$, $|\sphericalangle BVC| = \beta$, $|\sphericalangle EVF| = \gamma$, $|\sphericalangle CVD| = \delta$, $|\sphericalangle DVE| = \pi$, $|\sphericalangle FVG| = \tau$.

17. Zostroj obdĺžnik EFGH s rozmermi 7 cm a 5 cm. Potom uhlomerom odmeraj veľkosť uhla FEG a veľkosť uhla HGE. Rozhodni, ktorý je väčší.

18. Zostroj ľubovoľný štvoruholník ABCD a odmeraj veľkosť uhla DAB, uhla CBA a uhla BCD.

19. Z miesta A vedú tri cesty. Prvá vedie presne na juh. Druhá cesta je od prvej cesty odklonená na západ o 45° . Tretia cesta vedie presne na východ. Aký uhol zvierajú druhá a tretia cesta?

20. Narysuj uhly $|\sphericalangle AVB| = 40^\circ$, $|\sphericalangle AVL| = 60^\circ$, $|\sphericalangle AVO| = 2 \cdot |\sphericalangle AVL|$, $|\sphericalangle AVM| = 90^\circ$, $|\sphericalangle AVX| = 2 \cdot |\sphericalangle AVM|$. Zapiš veľkosti uhlov $|\sphericalangle AVO|$, $|\sphericalangle AVX|$

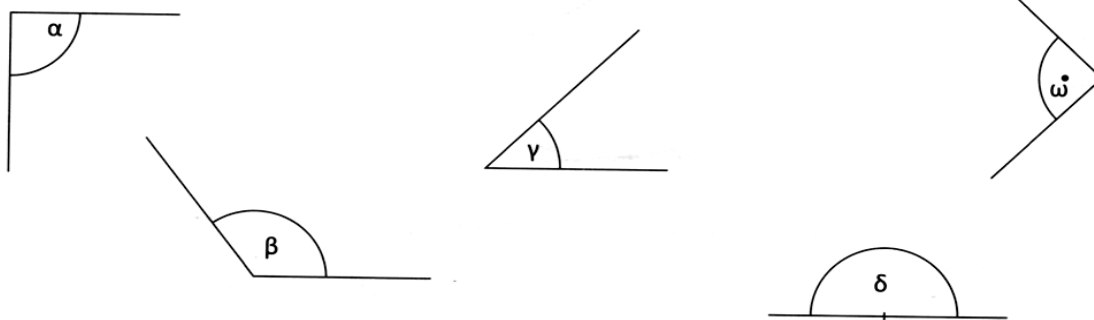
21. Z miesta A vedú tri cesty. Prvá vedie presne na juh. Druhá cesta je od prvej cesty odklonená na západ o 45° . Tretia cesta vedie presne na východ. Aký uhol zvierajú druhá a tretia cesta?

2.3 ROZDELENIE UHLOV PODĽA VEĽKOSTI

<p>ostrý uhol $0^\circ < \alpha < 90^\circ$</p>	<p>právy uhol $\alpha = 90^\circ$</p>
<p>tupý uhol $90^\circ < \alpha < 180^\circ$</p>	<p>priamy uhol $\alpha = 180^\circ$</p> <p>ramená priameho uhla sú opačné polpriamky</p>
<p>nekonvexný uhol $180^\circ < \alpha < 360^\circ$</p>	<p>plný uhol $\alpha = 360^\circ$</p> <p>nulový uhol $\alpha = 0^\circ$</p> <p>$\alpha = 0^\circ$</p> <ul style="list-style-type: none"> - nulový uhol nemá vnútorný bod - ramená VP a VR vzájomne spájajú

Ostrý, pravý, tupý a priamy uhol sú konvexné uhly.

1. Pod obrázky napíš, o aký uhol sa jedná podľa veľkosti.

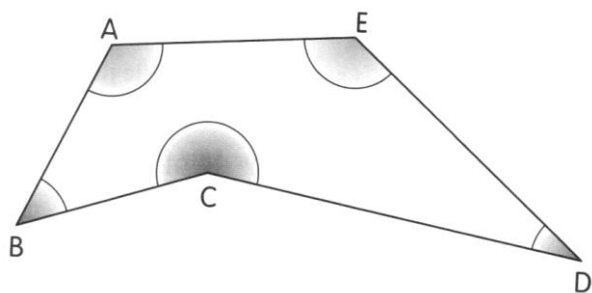

2. Rozdeľ uhly podľa veľkosti:

- a) $53^\circ, 320^\circ, 17^\circ, 90^\circ, 94^\circ, 142^\circ, 1^\circ, 0^\circ, 128^\circ, 73^\circ, 193^\circ, 316^\circ, 291^\circ, 108^\circ, 15^\circ, 360^\circ, 41^\circ, 60^\circ, 180^\circ$
 b) $213^\circ, 168^\circ, 65^\circ, 33^\circ, 90^\circ, 120^\circ, 99^\circ, 360^\circ, 45^\circ, 218^\circ, 359^\circ, 181^\circ, 2^\circ, 57^\circ, 146^\circ, 0^\circ, 16^\circ, 288^\circ, 179^\circ$
 c) $32^\circ, 106^\circ, 89^\circ, 95^\circ, 171^\circ, 54^\circ, 180^\circ, 6^\circ, 257^\circ, 360^\circ, 184^\circ, 68^\circ, 155^\circ, 90^\circ, 30^\circ, 47^\circ, 267^\circ, 313^\circ, 5^\circ$

3. Narysuj dve rôznobežky p, q . Ich priesečník označ P . Vzniknú štyri uhly, označ ich $\alpha, \beta, \gamma, \delta$. Odmeraj ich veľkosť a urč typ uhlov.

4. Zapiš, ktoré z vyznačených uhlov sú:

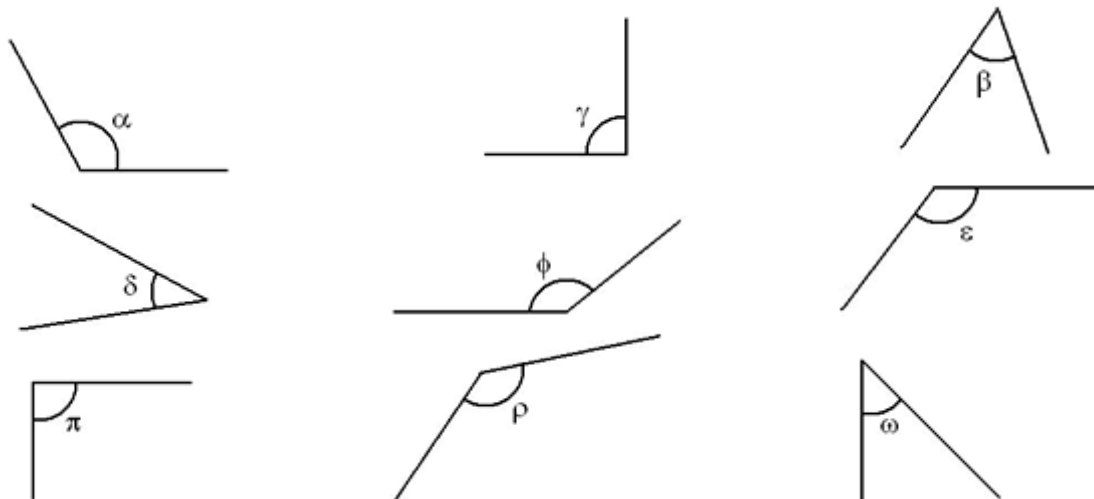
- a) ostré:
 b) tupé:
 c) nekonvexné:

5. Sú dané uhly $\alpha = 91^\circ, \beta = 112^\circ$. Urč štyri uhly, ktoré sú menšie ako uhly α a β , nie sú však ostré.

6. Dané sú uhly $\alpha = 79^\circ, \beta = 97^\circ, \gamma = 189^\circ, \delta = 293^\circ$. Napíš veľkosť troch uhlov, ktoré:

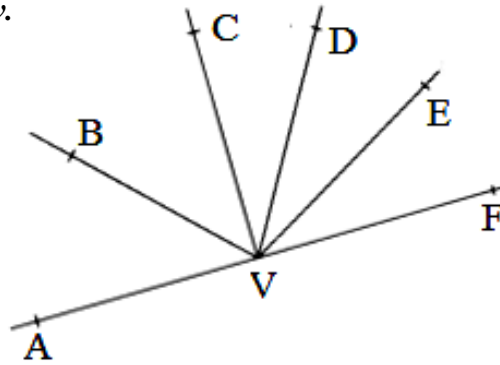
- a) sú menšie ako β , ale nie sú ostré:
 b) sú väčšie ako α , ale nie sú tupé:
 c) sú menšie ako γ , ale nie sú tupé:
 d) sú menšie ako δ , ale nie sú ostré ani nekonvexné:
 e) sú menšie ako δ , ale nie sú tupé ani nekonvexné:
 f) sú menšie ako δ , ale nie sú tupé ani ostré:
 g) sú menšie ako γ , ale nie sú ostré:

7. Ostré uhly vyfarbi zelenou, tupé uhly modrou a pravé uhly červenou. Vyznač všetky nekonvexné uhly vyfarbi žltou.

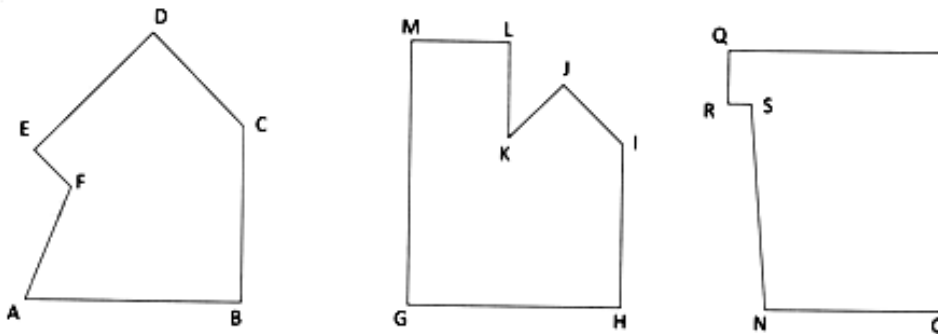

8. Odmeraj uhly na obrázku a urč typ uhlov.

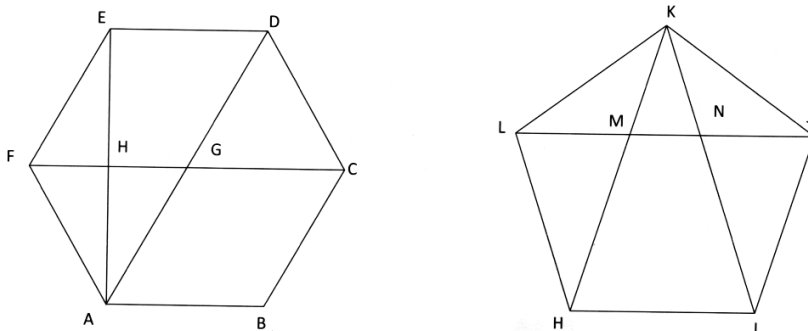
- $|\sphericalangle AVB| =$
- $|\sphericalangle AVC| =$
- $|\sphericalangle AVD| =$
- $|\sphericalangle AVE| =$
- $|\sphericalangle AVF| =$

9. V útvaroch znázorni vnútorný pravý uhol oblúčikom s bodkou, vnútorný ostrý uhol oblúčikom a vnútorný tupý uhol dvoma oblúčikmi. Ako nazývame uhly pri vrcholoch K, F a S?

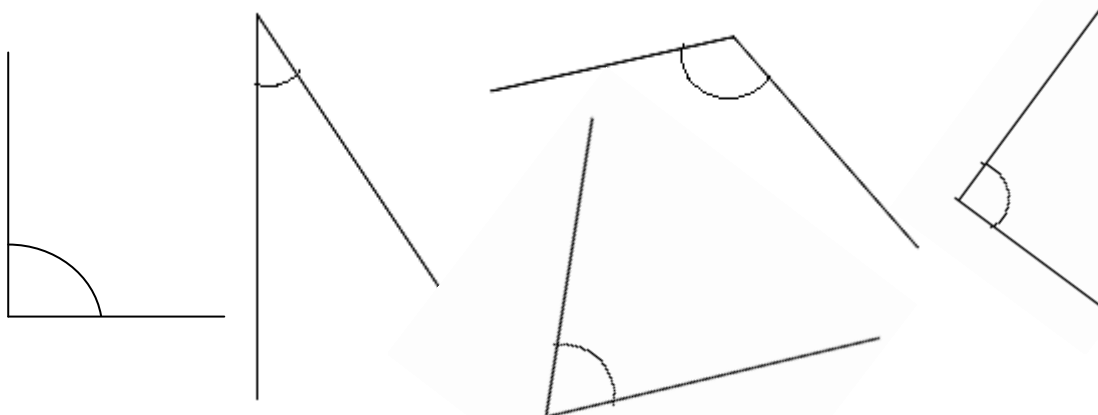
10. V mnohouholníku ABCDEF vyznač ostré uhly, v mnohouholníku HIJKL vyznač tupé uhly.

11. Dopln tvrdenia tak, aby boli pravdivé :

Plný uhol má veľkosť _____. Tupý uhol má veľkosť menšiu ako _____ a je zároveň väčší ako _____. Priamy uhol sa skladá z _____ pravých uhlov. Plný uhol sa skladá z _____ priamych uhlov.

12. Pomenuj uhly písmenami gréckej abecedy, zmeraj ich veľkosť a urč typ uhla.

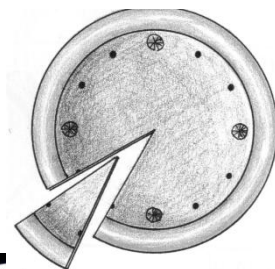
13. Sú dané veľkosti uhlov: $\alpha = 40^\circ$, $\beta = 100^\circ$, $\gamma = 150^\circ$. Aký veľký bude uhol δ , o ktorom platí:

- a) je väčší ako uhol α , menší ako uhol β a nie je ostrý,
- b) je menší ako uhol β , väčší ako uhol α a nie je tupý,
- c) je väčší ako uhol γ a nie je tupý?

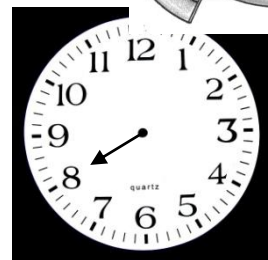
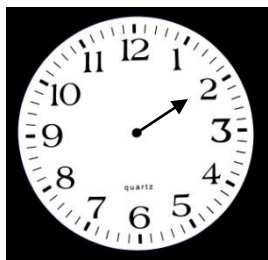
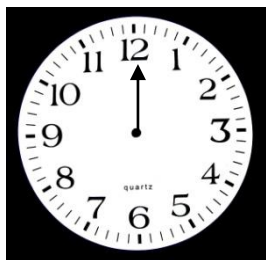
14. Mám pravý uhol. Koľko uhlov s veľkosťou 15° , 30° a 45° môžem doň vpísať?

2.4 HODINY A UHLY

Číslice na hodinách „rozdeľujú“ hodiny na dvanásť rovnakých uhlov. Každý z týchto uhlov má veľkosť $360^\circ : 12 = 30^\circ$, lebo celý uhol dookola má 360° .

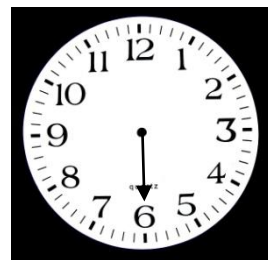
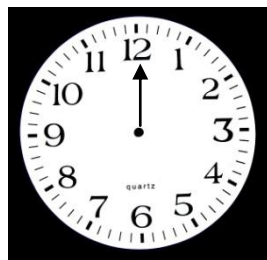
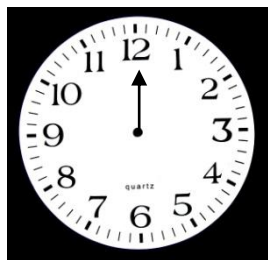

1. Dokresli druhú ručičku hodiniek tak, aby obidve spolu zvierali :

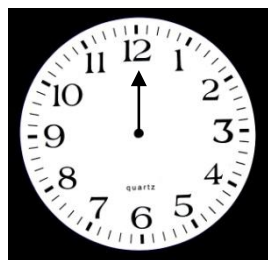
a) tupý uhol

b) pravý uhol

c) plný uhol

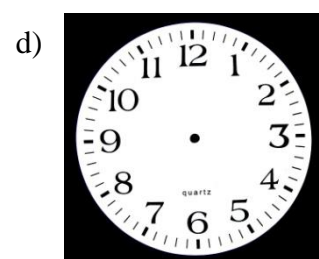
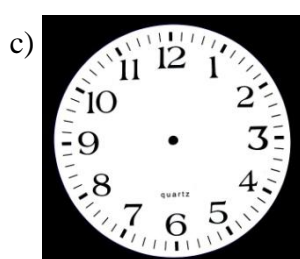
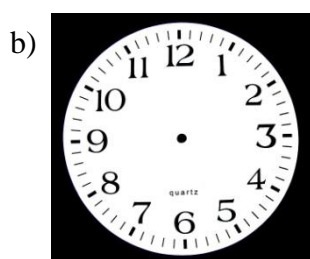
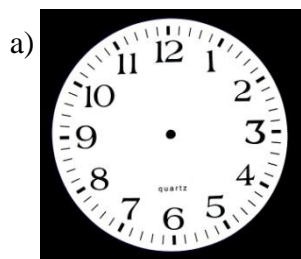
d) ostrý uhol

e) priamy uhol

2. Vyznač a vypočítaj uhol, ktorý:

- a) opíše malá ručička od jednej hodiny do piatej hodiny.
- b) opíše malá ručička od tretej hodiny do šiestej hodiny.
- c) opíše malá ručička od druhej hodiny do ôsmej hodiny.
- d) opíše malá ručička od štvrtej hodiny do piatej hodiny.

3. Vyznač a vypočítaj uhol, ktorý prejde veľká ručička za:

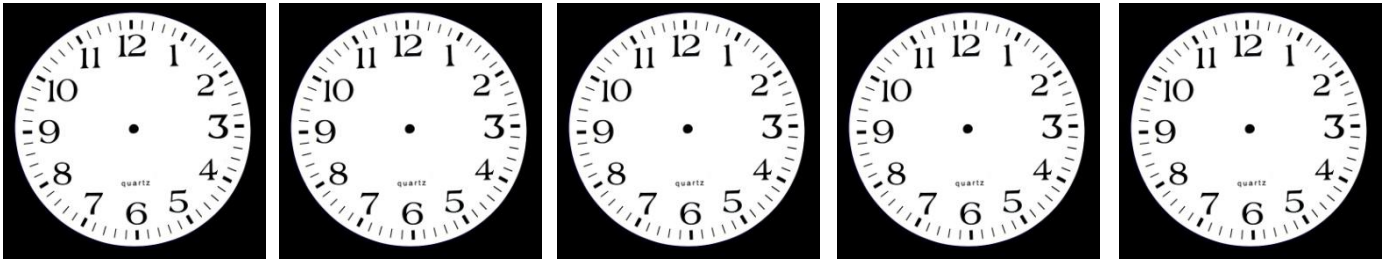
a) 5 minút

b) 20 minút

c) 55 minút

d) 35 minút

e) 10 minút ?

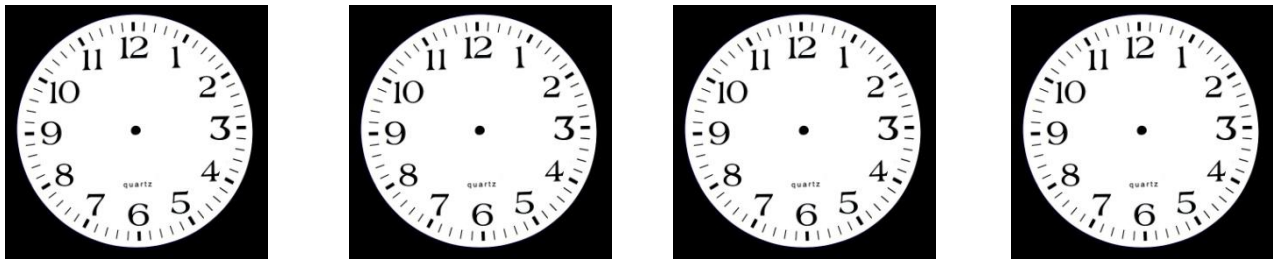
4. Vyznač a vypočítaj uhol, ktorý prejde:

a) veľká ručička od jednej do pol tretej

c) malá ručička od 4:00 do 10:00.

b) veľká ručička od tretej do piatej

d) malá ručička od 6:00 do 12:00.

5. Zisti, aký uhol opíše:

a) hodinová ručička za : tri hodiny, šesť hodín, dvanásť hodín

b) minútová ručička za: 1 min., 10 min., 45 min.

6. Zisti, koľko času potrebuje:

a) hodinová ručička na to, aby opísala uhol 45° , 240° , 300° .

b) minútová ručička na to, aby opísala uhol: 90° , 180° , 300° .

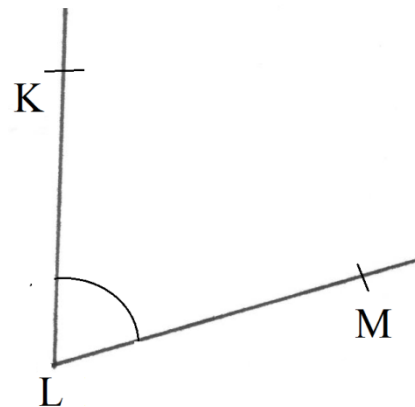
2.5 OS UHLA

1. a) Zmeraj a zapiš veľkosť uhla na obrázku.

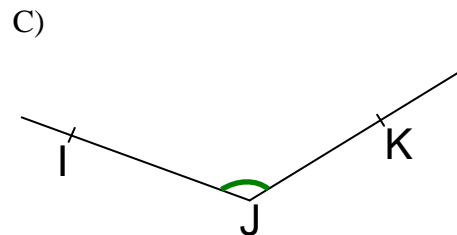
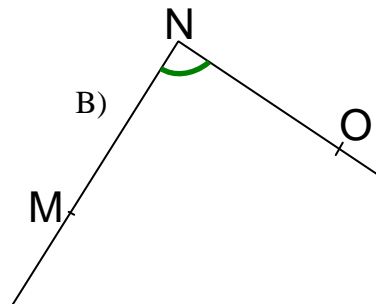
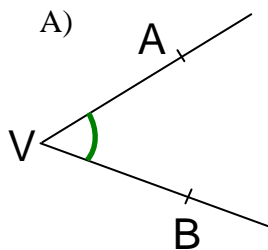
b) Zostroj os uhla.

c) Zmeraj a zapiš veľkosť obidvoch uhlov, ktoré vznikli.

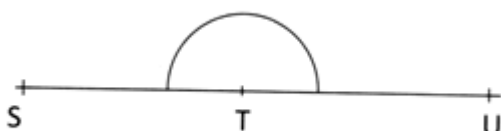
d) Čo pozoruješ? Zapiš svojimi slovami.

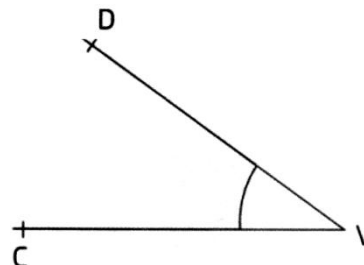
2. Zostroj osi uhlov.

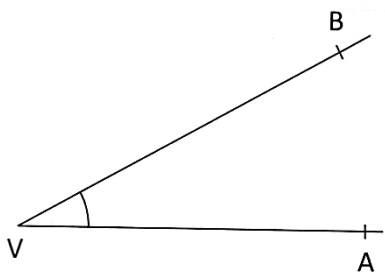
D)

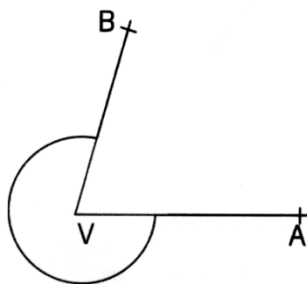
E)

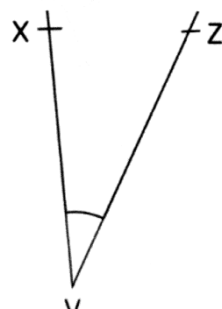
F)

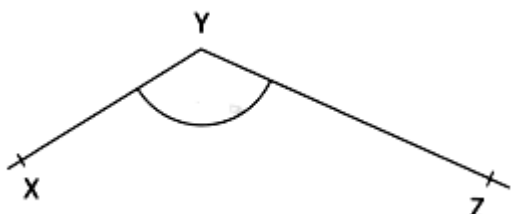
G)

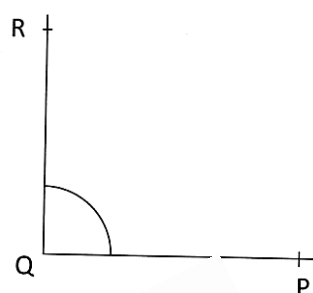
H)

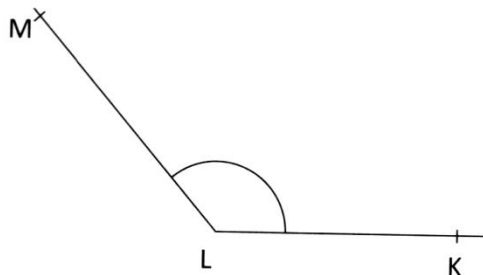
I)

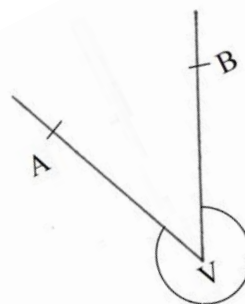
J)

K)

L)

2. V rovine sú štyri rôzne body K, L, M, N. Zostroj os \sphericalangle LMN, \sphericalangle KNM, \sphericalangle LNM

3. Narysuj :

a) tupý uhol a zostroj jeho os.

d) priamy uhol a zostroj jeho os.

b) pravý uhol a zostroj jeho os

e) ostrý uhol a zostroj jeho os.

c) nekonvený uhol a zostroj jeho os.

Meraním sa presvedč, že os rozdelila uhol na dva zhodné uhly.

4. Zostroj kružnicu $k(S, 6\text{cm})$. Na kružnici vyznač tri rôzne body a potom zostroj osi uhlov, ktoré majú vrchol v strede kružnice a ramená prechádzajú danými bodmi.

5. Narysuj uhly a zostroj ich osi.

a) $\alpha = 209^\circ$

d) $\omega = 127^\circ$

g) $\alpha = 231^\circ$

j) $\gamma = 298^\circ$

b) $\beta = 67^\circ$

e) $\gamma = 32^\circ$

h) $\delta = 73^\circ$

k) $\delta = 52^\circ$

c) $\gamma = 146^\circ$

f) $\alpha = 94^\circ$

i) $\omega = 86^\circ$

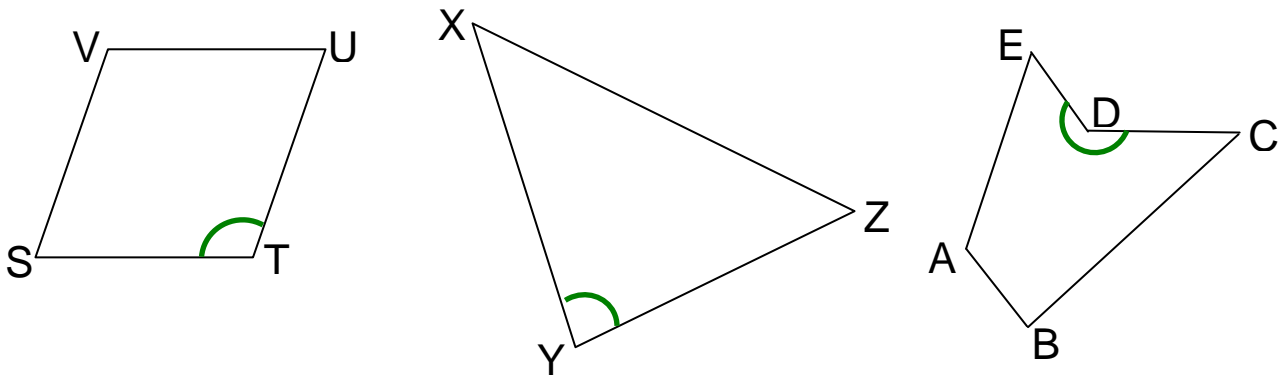
l) $\alpha = 164^\circ$

6. Narysuj:

a) štvorec KLMN, ak $|KL| = 6\text{ cm}$. Zostroj os uhla pri vrchole M.

b) obdĺžnik ABCD, ak $|AB| = 7\text{ cm}$, $|BC| = 5\text{ cm}$. Zostroj os uhla pri vrchole C.

7. Zostroj osi uhlov vyznačených oblúčkikom.

8. Narčni si obrázky a doplň.

Os rozdelí ostrý uhol na dva _____ uhly .

Os rozdelí pravý uhol na dva _____ uhly.

Os rozdelí tupý uhol na dva _____ uhly.

Os rozdelí priamy uhol na dva _____ uhly.

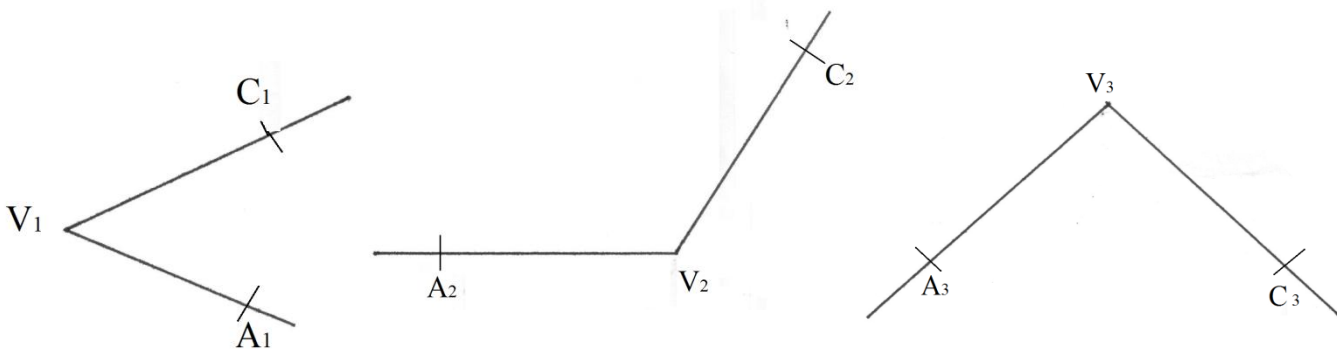
9. Narysuj uhol AVB menší ako pravý uhol a zostroj jeho os. Na osi vyznač bod O a zapíš zhodné uhly.

10. Peter narysoval uhol AVB a jeho os. Na osi vyznačil bod C. Sused však vygumoval jedno rameno uhla AVB. Dorysuj chýbajúce rameno a doplň údaje.

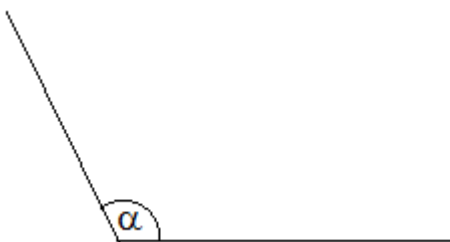
$$|\sphericalangle A_1V_1B_1| =$$

$$|\sphericalangle A_2V_2B_2| =$$

$$|\sphericalangle A_3V_3B_3| =$$

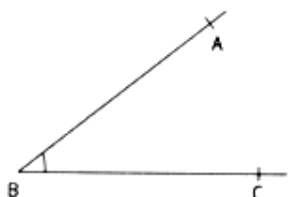
11. Rozdeľ uhol na polovice bez použitia uhlomera.

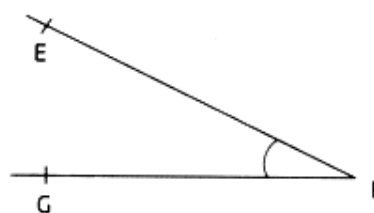
2.6 PRENÁŠANIE A GRAFICKÉ POROVNÁVANIE UHLOV

1. Prenes uhol na priamku tak, aby bol:

a) bod B v bode D.

b) bod F v bode H.

2. Narysuj ľubovoľný \sphericalangle KLM a polpriamku \vec{VA} . Potom pomocou kružidla prenes \sphericalangle KLM k polpriamke \vec{VA} tak, aby platilo $|\sphericalangle AVB| = |\sphericalangle KLM|$.

3. Zostroj ľubovoľný štvorec ABCD a priesečník jeho uhlopriečok AC, BD označ S.

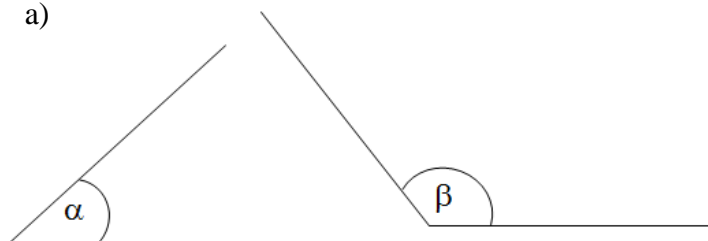
Graficky zisti, ktorý z uhlov je väčší.

a) $\sphericalangle ACD$ alebo $\sphericalangle CAB$ b) $\sphericalangle ASD$ alebo $\sphericalangle BSC$ c) $\sphericalangle CAB$ alebo $\sphericalangle ABD$

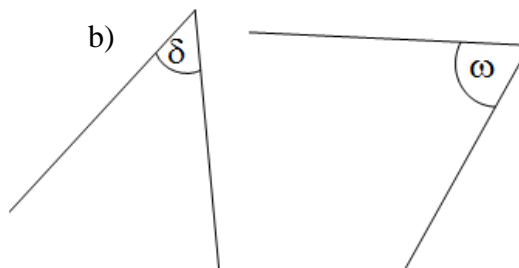
4. Narysuj trojuholník so stranami 6 cm, 75 mm a 8 cm. Vnútorne uhly prenes a zisti, ktorý najväčší.

5. Graficky porovnaj dvojice uhlov:

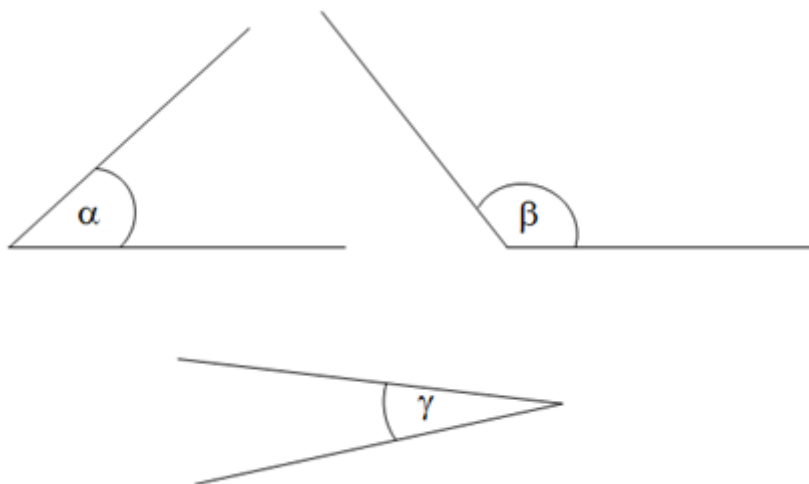
a)

b)

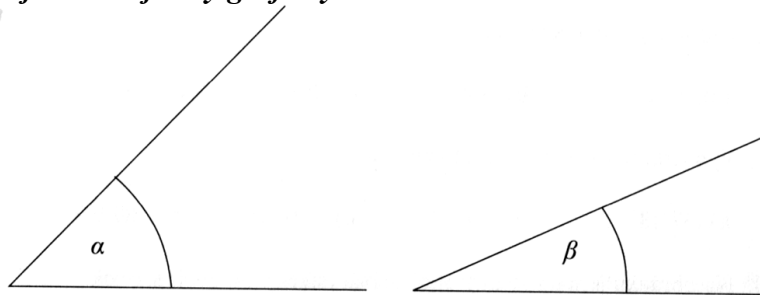

6. Graficky porovnaj trojicu uhlov.

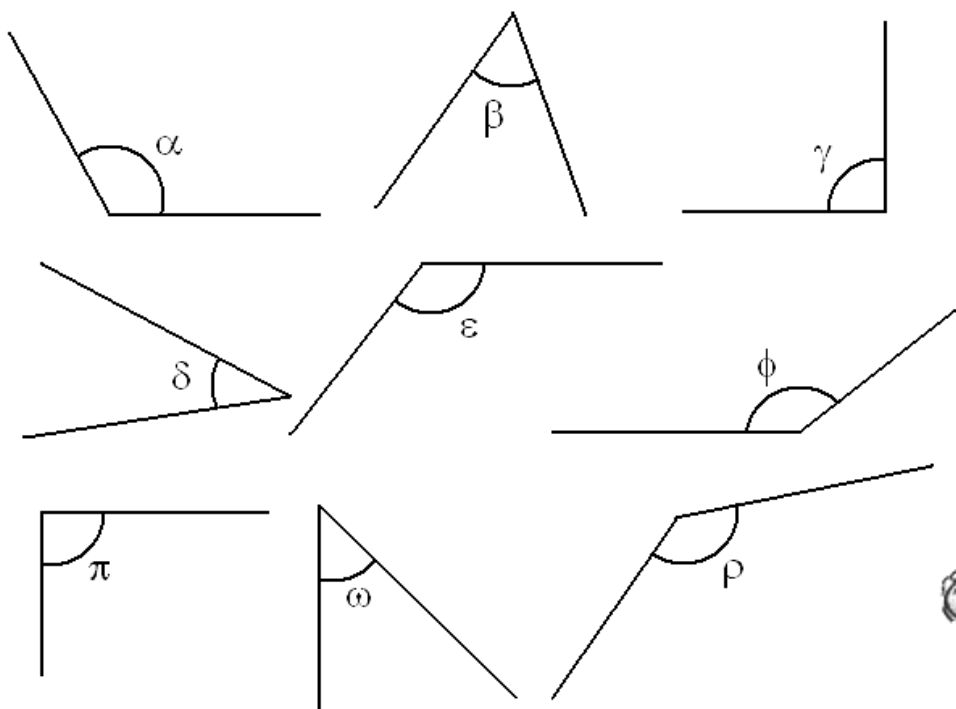
2.7 GRAFICKÉ SČITOVANIE A ODČITOVANIE UHLOV

1. Sčítaj a odčítaj uhly graficky.

2. Sú dané uhly. Graficky sčítaj a odčítaj uhly, výsledok farebne vyznač :

a) $\beta + \gamma$	f) $\phi + \pi + \alpha$	k) $\alpha - \beta$	p) $\varepsilon - \omega$
b) $\alpha + \delta$	g) $\beta + \pi + \varepsilon$	l) $\phi - \omega$	r) $\varrho - \gamma$
c) $\gamma + \pi$	h) $\varrho + \alpha + \phi$	m) $\varrho - \pi$	s) $\phi - \delta$
d) $\omega + \phi$	i) $\gamma + \delta + \omega$	n) $\varepsilon - \alpha$	t) $\alpha - \pi$
e) $\varepsilon + \alpha$	j) $\varepsilon + \omega + \delta$	o) $\gamma - \delta$	u) $\pi - \omega$

3. Narysuj dva ľubovoľné ostré uhly a zostroj ich grafický súčet.

4. Narysuj uhly s danou veľkosťou. Potom zostroj uhol, ktorý je ich súčtom.

- a) $\alpha = 33^\circ$, $\beta = 58^\circ$ b) $\alpha = 45^\circ$, $\beta = 79^\circ$ c) $\alpha = 72^\circ$, $\beta = 66^\circ$ d) $\alpha = 102^\circ$, $\beta = 31^\circ$

2.8 GRAFICKÉ NÁSOBENIE A DELENIE UHLOV

1. Narysuj uhly $\alpha = 48^\circ$, $\beta = 86^\circ$

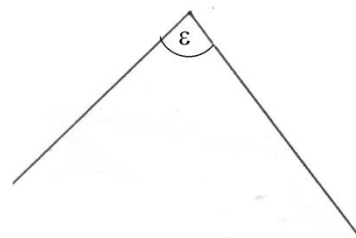
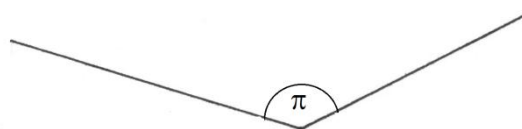
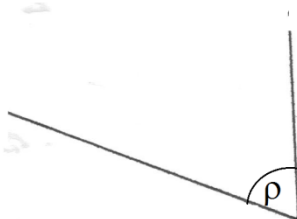
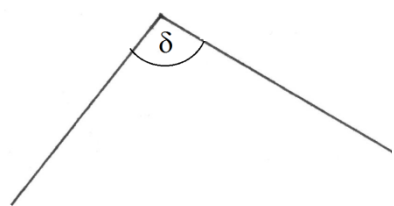
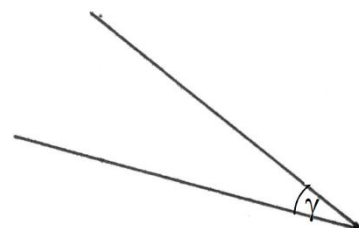
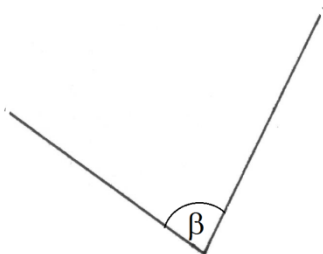
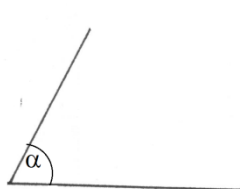
- a) zostroj uhol $\gamma = 2 \cdot \alpha$ b) zostroj uhol $\delta = 2 \cdot \beta$

2. Narysuj obdĺžnik ABCD so stranami veľkosti 7cm a 4cm. Priesečník uhlopriečok AC a BD označ P. Zostroj:

- a) súčet uhlov CDP a BPA c) dvojnásobok uhla
b) rozdiel uhlov DPC a DAP d) polovicu uhla.

3. Sú dané uhly. Graficky vynásob a vydeľ dané uhly, výsledok farebne vyznač:

a) $2 \cdot \pi$	f) $3 \cdot \rho$	k) $\beta : 2$	p) $\pi : 4$
b) $2 \cdot \alpha$	g) $3 \cdot \beta$	l) $\varepsilon : 2$	r) $\varepsilon : 4$
c) $2 \cdot \beta$	h) $3 \cdot \varepsilon$	m) $\pi : 2$	s) $\delta : 4$
d) $2 \cdot \gamma$	i) $4 \cdot \alpha$	n) $\delta : 2$	t) $\beta : 4$
e) $2 \cdot \delta$	j) $4 \cdot \gamma$	o) $\rho : 2$	u) $\rho : 4$

4. Narysuj bez použitia uhlomera uhly: 60° , 120° , 30° , 90° , 45°

2.9 STUPNE A MINÚTY

Veľkosť uhlov meriame v stupňoch (1°). Menšie jednotky sú minúty ($1'$).

$$1^\circ = 60'$$

Premena stupňov na minúty: $4^\circ = 4 \cdot 60' = 240'$, $4^\circ 27' = 4 \cdot 60' + 27' = 240' + 27' = 267'$

Premena minút na stupne: $120' = 120' : 60' = 2^\circ$, $138' = 138' : 60' = 2^\circ 18'$ (lebo $138 : 60 = 2$ zv. 18)

1. Premeň stupne na minúty:

a) $10^\circ =$	e) $45^\circ =$	i) $17^\circ =$	m) $76^\circ =$	r) $90^\circ =$
b) $73^\circ =$	f) $68^\circ =$	j) $96^\circ =$	n) $319^\circ =$	s) $113^\circ =$
c) $215^\circ =$	g) $29^\circ =$	k) $82^\circ =$	o) $124^\circ =$	t) $124^\circ =$
d) $210^\circ =$	h) $163^\circ =$	l) $403^\circ =$	p) $159^\circ =$	u) $318^\circ =$

2. Premeň na minúty:

a) $5^\circ 32'$	e) $217^\circ 56'$	i) $62^\circ 10'$	m) $16^\circ 31'$	r) $13^\circ 56'$
b) $93^\circ 15'$	f) $69^\circ 32'$	j) $92^\circ 24'$	n) $72^\circ 19'$	s) $82^\circ 19'$
c) $3^\circ 46'$	g) $25^\circ 19'$	k) $33^\circ 15'$	o) $10^\circ 15'$	t) $92^\circ 7'$
d) $51^\circ 34'$	h) $216^\circ 8'$	l) $105^\circ 13'$	p) $162^\circ 8'$	u) $248^\circ 38'$

3. Vyjadri veľkosť uhlov v stupňoch a minútach:

a) 180'	e) 3 249'	i) 4 200'	m) 9 135'	r) 7 000'
b) 197'	f) 2 148'	j) 1 720'	n) 5 641'	s) 5 120'
c) 811'	g) 1 345'	k) 2 927'	o) 2 165'	t) 3 719'
d) 632'	h) 3 150'	l) 3 178'	p) 7 237'	u) 4 651'

4. Vypočítaj, koľko minút má:

- a) pravý uhol b) priamy uhol c) plný uhol

5. Dopln chýbajúci údaj tak, aby platila rovnosť.

- a) $10^{\circ} 30' = \quad^{\circ} 90'$ c) $60^{\circ} 20' = 59^{\circ} \quad'$
b) $120^{\circ} 10' = \quad^{\circ} 70'$ d) $185^{\circ} 5' = 184^{\circ} \quad'$

6. Janka narysovala uhol veľkosti 60° a Ema uhol veľkosti $3\ 600'$. Kto narysoval väčší uhol?

2.10 NUMERICKÉ OPERÁCIE S UHLAMI

Sčítovanie uhlov

Osobitne sčítujeme stupne a osobitne minúty.

PRÍKLADY:

$$7^{\circ} + 25^{\circ} = 32^{\circ}$$

$$7^{\circ} 35' + 25^{\circ} 4' = 32^{\circ} 39'$$

$$7^{\circ} 41' + 25^{\circ} 36' = 32^{\circ} 77' = 33^{\circ} 17' \text{ (keďže } 1^{\circ} \text{ má } 60', \text{ v } 77' \text{ sa nachádza práve } 1^{\circ} \text{ a ešte zostalo } 17')$$

1. Vypočítaj súčet uhlov:

a) $\alpha = 79^{\circ}$, $\beta = 46^{\circ}$	d) $\delta = 7^{\circ} 19'$, $\omega = 5^{\circ} 23'$
b) $\gamma = 54^{\circ}$, $\alpha = 105^{\circ}$	e) $\alpha = 45^{\circ} 38'$, $\beta = 63^{\circ} 54'$
c) $\beta = 12^{\circ}$, $\omega = 215^{\circ}$	f) $\delta = 43^{\circ} 50'$, $\beta = 27^{\circ} 60'$

2. Vypočítaj:

a) $45^{\circ} + 53^{\circ} =$	g) $35^{\circ} 39' + 78^{\circ} 45' =$	m) $77^{\circ} 59' + 33^{\circ} 20' =$
b) $27^{\circ} + 39^{\circ} =$	h) $76^{\circ} 54' + 154^{\circ} 47' =$	n) $127^{\circ} 43' + 58^{\circ} 17' =$
c) $38^{\circ} + 29^{\circ} =$	i) $23^{\circ} 30' + 46^{\circ} 20' =$	o) $174^{\circ} + 67^{\circ} 27' =$
d) $215^{\circ} + 127^{\circ} =$	j) $69^{\circ} 58' + 138^{\circ} 07' =$	p) $165^{\circ} + 77^{\circ} 39' =$
e) $96^{\circ} + 15^{\circ} =$	k) $84^{\circ} 57' + 145^{\circ} 44' =$	r) $148^{\circ} 46' + 57^{\circ} 19' =$
f) $145^{\circ} + 55^{\circ} =$	l) $67^{\circ} 59' + 129^{\circ} 04' =$	s) $318^{\circ} 29' + 24^{\circ} 35' =$

Odčítovanie uhlov

Osobitne odčítujeme minúty a osobitne stupne. Ak je v menšenci menej minút ako v menšiteli, upravíme ho tak, aby sme mohli odčítavať.

PRÍKLADY:

$$54^{\circ} - 26^{\circ} = 28^{\circ}; \quad 54^{\circ} 38' - 26^{\circ} 11' = 28^{\circ} 27'$$

$54^{\circ} 11' - 26^{\circ} 38'$ v tomto prípade nevieme odčítavať $38'$ od $11'$, preto si z 54° jeden stupeň premeníme na minúty $53^{\circ} 71'$ a odčítame. $53^{\circ} 71' - 26^{\circ} 38' = 27^{\circ} 33'$

$37^{\circ} - 22^{\circ} 47'$ v tomto prípade nemáme v menšenci žiadne minúty, preto si opäť jeden stupeň premeníme, a tým získame $60'$. Potom môžeme odčítavať $36^{\circ} 60' - 22^{\circ} 47' = 14^{\circ} 13'$

1. Vypočítaj rozdiel uhlov:

a) $\alpha = 96^{\circ}$, $\beta = 71^{\circ}$	d) $\delta = 28^{\circ} 78'$, $\omega = 4^{\circ} 18'$
b) $\gamma = 154^{\circ}$, $\alpha = 83^{\circ}$	e) $\alpha = 126^{\circ} 41'$, $\beta = 54^{\circ} 59'$
c) $\beta = 245^{\circ}$, $\omega = 95^{\circ}$	f) $\delta = 51^{\circ}$, $\beta = 17^{\circ} 37'$

2. Vypočítaj:

- a) $56^\circ - 18^\circ =$
 b) $109^\circ - 42^\circ =$
 c) $49^\circ - 19^\circ =$
 d) $247^\circ - 208^\circ =$
 e) $361^\circ - 47^\circ =$
 f) $286^\circ - 104^\circ =$

- g) $158^\circ 29' - 78^\circ 15' =$
 h) $174^\circ 38' - 23^\circ 27' =$
 i) $164^\circ 10' - 36^\circ 20' =$
 j) $234^\circ 58' - 138^\circ 07' =$
 k) $284^\circ - 135^\circ 28' =$
 l) $135^\circ 17' - 129^\circ 36' =$

- m) $418^\circ 35' - 294^\circ 18' =$
 n) $136^\circ - 58^\circ 17' =$
 o) $198^\circ 42' - 59^\circ 27' =$
 p) $165^\circ - 77^\circ 39' =$
 r) $148^\circ 46' - 57^\circ 19' =$
 s) $318^\circ 29' - 24^\circ 35' =$

3. Je daný uhol $\gamma = 120^\circ 10'$. Uhol α je o $30^\circ 30'$ menší. Vypočítaj veľkosť uhla α .

4. Vypočítaj súčty a rozdiely veľkosti uhlov:

- a) $52^\circ 17'$, $64^\circ 25'$ f) $73^\circ 32'$, $86^\circ 58'$ k) $89^\circ 17'$, $3^\circ 49'$
 b) $95^\circ 48'$, $32^\circ 06'$ g) $48^\circ 35'$, $130^\circ 52'$ l) $154^\circ 32'$, $0^\circ 55'$
 c) $45^\circ 30'$, $22^\circ 20'$ h) $160^\circ 5'$, $10^\circ 55'$ m) $30^\circ 35'$, $18^\circ 25'$
 d) 80° , $30^\circ 10'$ i) $58^\circ 36'$, $28^\circ 29'$ n) 182° , $144^\circ 16'$
 e) $142^\circ 49'$, $130^\circ 25'$ j) $49^\circ 16'$, $29^\circ 31'$ o) 136° , $10^\circ 52'$

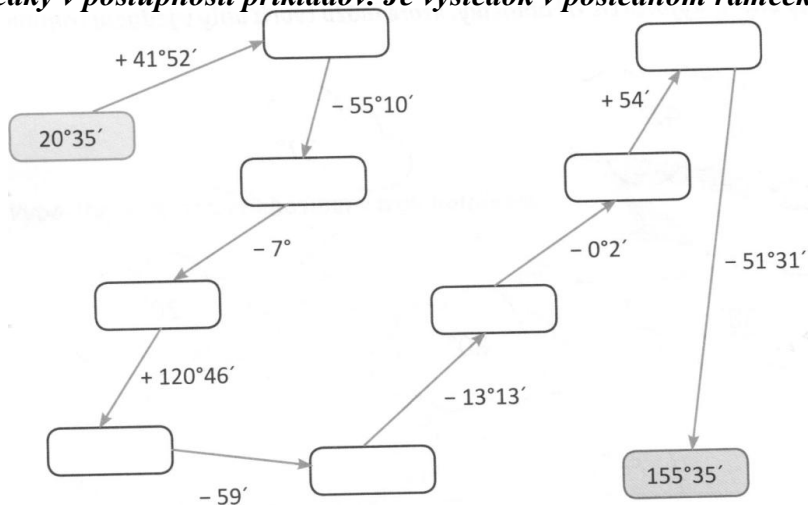
5. Vypočítaj súčet a rozdiel uhlov:

- a) $\alpha = 137^\circ 14'$, $\beta = 93^\circ 47'$ c) $\alpha = 98^\circ 24'$, $\beta = 54^\circ 27'$
 b) $\alpha = 235^\circ 09'$, $\beta = 168^\circ 32'$ d) $\alpha = 63^\circ 44'$, $\beta = 52^\circ 59'$

6. Dopln tabuľku tak, že spočítate, resp. odčítate vždy uhly v tabuľke:

+	$17^\circ 52'$	$57^\circ 48'$	$74^\circ 04'$	$112^\circ 31'$	-	$188^\circ 12'$	$149^\circ 03'$	$162^\circ 50'$	$149^\circ 50'$
$16^\circ 50'$					$16^\circ 59'$				
$48^\circ 27'$					$67^\circ 08'$				
$87^\circ 03'$					$96^\circ 50'$				
$161^\circ 47'$					$6^\circ 58'$				

7. Dopln výsledky v postupnosti príkladov. Je výsledok v poslednom rámečku správny?

Násobenie a delenie uhlov

Uhly násobíme numericky tak, že číslom násobíme zvlášť stupne a zvlášť minúty. Ak je počet minút väčší ako 60', premeníme ich na stupne.

PRÍKLADY

$$16^\circ \cdot 2 = 32^\circ$$

$$26^\circ 17' \cdot 2 = 26^\circ \cdot 2 + 17' \cdot 2 = 52^\circ + 34' = 52^\circ 34'$$

$$34^\circ 46' \cdot 2 = 34^\circ \cdot 2 + 46' \cdot 2 = 68^\circ + 92' = 68^\circ 92' = 69^\circ 32' \quad (92' = 1^\circ \text{ a } 32')$$

Uhly delíme numericky tak, že číslom vydelíme zvlášť stupne a zvlášť minúty. Ak je pri delení dvomi počet stupňov nepárne číslo, jeden stupeň premeníme na minúty.

$$48^\circ : 2 = 24^\circ$$

$$56^\circ 12' : 2 = 56^\circ : 2 + 12' : 2 = 28^\circ 6'$$

$$49^\circ 28' : 2 = 48^\circ 88' \quad (\text{jeden stupeň sme si premenili na minúty}) = 24^\circ 44'$$

1. Vynásob:

a) $52^\circ \cdot 2 =$

e) $26^\circ 48' \cdot 2 =$

i) $44^\circ 15' \cdot 2 =$

m) $73^\circ 51' \cdot 2 =$

b) $102^\circ \cdot 2 =$

f) $94^\circ 55' \cdot 2 =$

j) $29^\circ 27' \cdot 2 =$

n) $87^\circ 16' \cdot 2 =$

c) $18^\circ 25' \cdot 2 =$

g) $37^\circ 46' \cdot 2 =$

k) $112^\circ 30' \cdot 2 =$

o) $63^\circ 28' \cdot 2 =$

d) $306^\circ 18' \cdot 2 =$

h) $69^\circ 20' \cdot 2 =$

l) $144^\circ 10' \cdot 2 =$

p) $57^\circ 49' \cdot 2 =$

2. Vydel':

a) $48^\circ : 2 =$

e) $37^\circ : 2 =$

i) $209^\circ 32' : 2 =$

m) $107^\circ : 2 =$

b) $176^\circ : 2 =$

f) $156^\circ 58' : 2 =$

j) $218^\circ 46' : 2 =$

n) $323^\circ 30' : 2 =$

c) $94^\circ 36' : 2 =$

g) $60^\circ 48' : 2 =$

k) $175^\circ 38' : 2 =$

o) $81^\circ 46' : 2 =$

d) $124^\circ 46' : 2 =$

h) $145^\circ 56' : 2 =$

l) $387^\circ 12' : 2 =$

p) $139^\circ 16' : 2 =$

3. Dopln tabuľku:

α	30°						
2α			180°	240°	260°	300°	360°
$\alpha : 2$		30°		60°		75°	

4. Vypočítaj:

a) $104^\circ 54' \cdot 2 =$

g) $116^\circ 54' \cdot 3 =$

m) $16^\circ 34' : 2 =$

t) $307^\circ 06' : 6 =$

b) $112^\circ 38' \cdot 2 =$

h) $102^\circ 18' \cdot 4 =$

n) $212^\circ 58' : 2 =$

u) $212^\circ 48' : 4 =$

c) $143^\circ 17' \cdot 2 =$

i) $43^\circ 17' \cdot 5 =$

o) $143^\circ 16' : 2 =$

v) $146^\circ 15' : 5 =$

d) $9^\circ 09' \cdot 2 =$

j) $29^\circ 08' \cdot 6 =$

p) $9^\circ 02' : 2 =$

x) $337^\circ 12' : 3 =$

e) $25^\circ 40' \cdot 2 =$

k) $5^\circ 40' \cdot 8 =$

r) $17^\circ 28' : 2 =$

z) $215^\circ 9' : 3 =$

f) $175^\circ 02' \cdot 2 =$

l) $15^\circ 02' \cdot 4 =$

s) $306^\circ 52' : 2 =$

y) $125^\circ 8' : 4 =$

5. Vypočítaj:

a) $37^\circ 12' + 43^\circ 18' =$

d) $89^\circ 34' + 19^\circ 42' =$

g) $36^\circ 48' : 2 =$

b) $71^\circ 89' + 72^\circ 18' =$

e) $42^\circ 33' + 60^\circ 95' =$

h) $43^\circ 52' + 2^\circ 28' =$

c) $12^\circ 24' : 2 =$

f) $90^\circ - 45^\circ 18' =$

i) $52^\circ 45' + 70^\circ 23' =$

j) $1^\circ 45' + 93^\circ 36' =$

n) $2^\circ 52' : 2 =$

s) $55^\circ 55' - 33^\circ 33' =$

k) $5^\circ 47' + 23^\circ 18' =$

o) $22^\circ 45' - 9^\circ 57' =$

t) $37^\circ 52' \cdot 2 =$

l) $43^\circ 45' - 25^\circ 3' =$

p) $12^\circ 4' + 54^\circ 53' =$

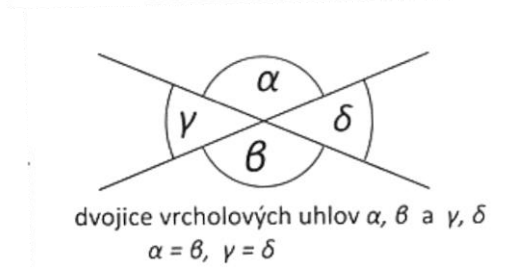
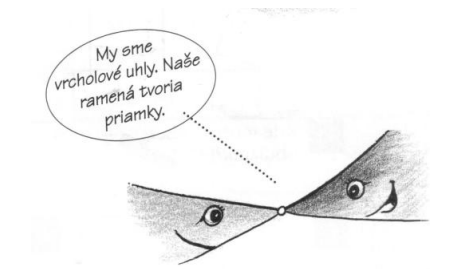
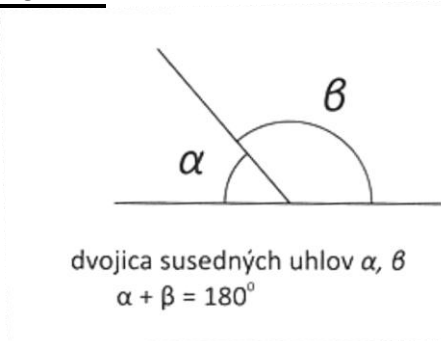
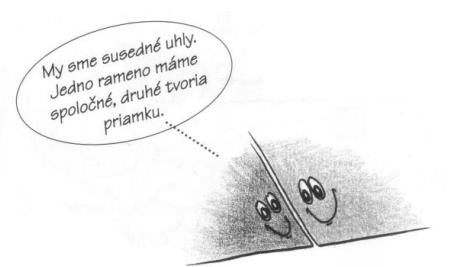
u) $47^\circ 56' \cdot 2 =$

m) $21^\circ 54' : 2 =$

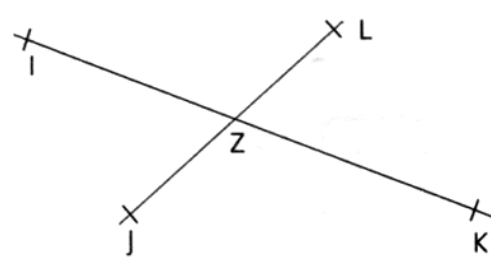
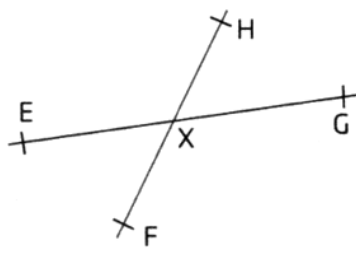
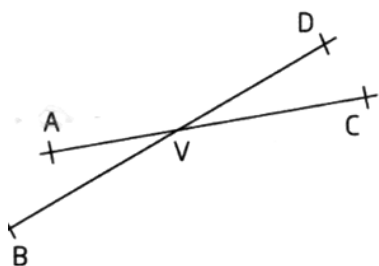
r) $82^\circ 40' - 70^\circ 1' =$

v) $56^\circ 12' \cdot 2 =$

2.11 SUSEDNÉ A VRCHOLOVÉ UHLY

1. Odmeraj a zapíš všetky uhly, ktoré zvierajú priamky na obrázkoch. Čo si zistil?

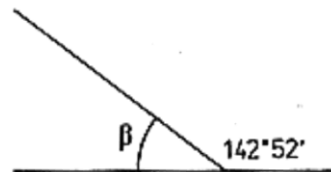
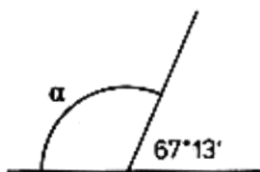

2. Uhly α a β sú susedné. Urč chýbajúci uhol.

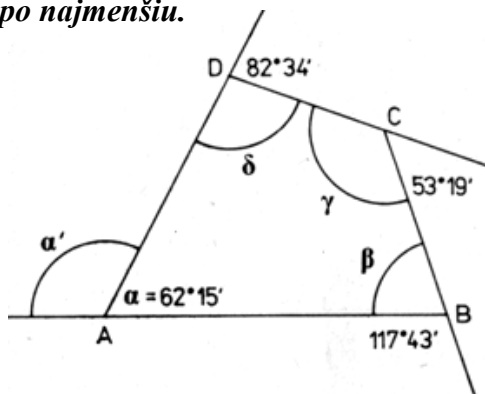
α	β
50°	
$68^\circ 30'$	
	$125^\circ 17'$

3. Narýsuj tri priamky p, r, s prechádzajúce jedným bodom tak, že priamky p, r zvierajú uhol 47° a priamky r, s sú na seba kolmé. Aký uhol zvierajú priamky s, p? Najprv uhol odmeraj a potom ho presne vypočítaj.

4. Vypočítaj veľkosti uhlov α , β .

5. Vypočítaj veľkosti uhlov vyznačených na obrázku. Zorad' veľkosti všetkých vnútorných uhlov štvoruholníka ABCD od najväčšej po najmenšiu.

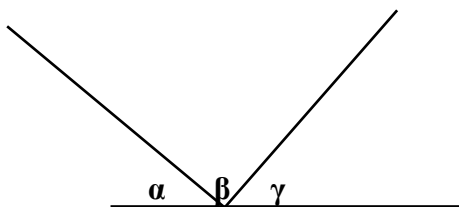

6. Narysuj uhol AVB, ktorý má veľkosť $\alpha = 127^\circ$. Narysuj uhol β , ktorý je k nemu susedný. Meraním aj výpočtom zisti veľkosť uhla β .

7. Vypočítaj veľkosti susedných uhlov k uhlom $\alpha = 78^\circ$, $\beta = 106^\circ$, $\gamma = 90^\circ$, $\delta = 151^\circ$. Ktoré z týchto uhlov sú ostré, ktoré tupé a ktoré pravé?

8. Dopolčítaj zvyšné uhly a vyplň tabuľku:

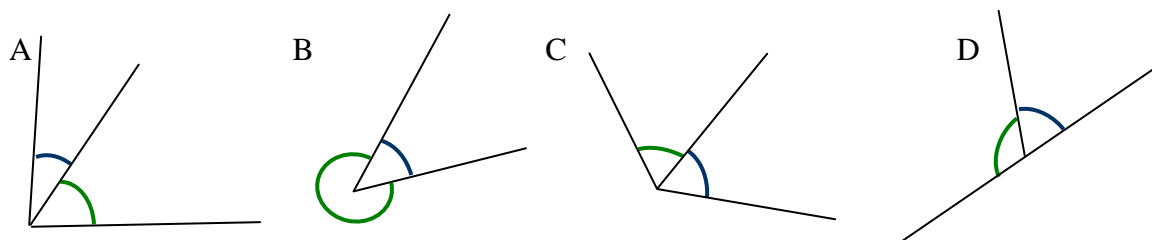
uhol	a)	b)	c)
α	$57^\circ 17'$		$70^\circ 26'$
β	$72^\circ 54'$	$81^\circ 23'$	
γ		$62^\circ 47'$	$62^\circ 53'$

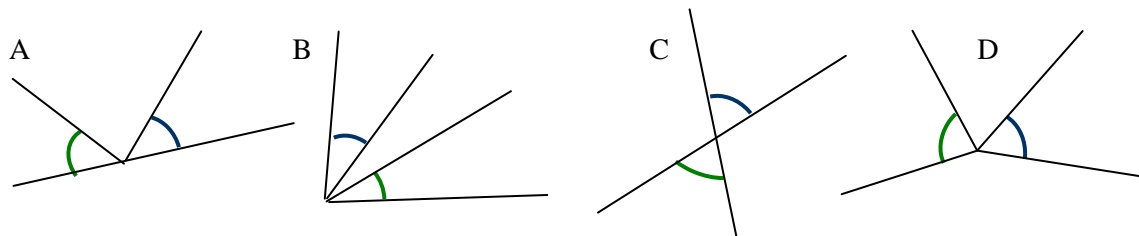
9. Uhol ABC má veľkosť $35^\circ 20'$. Vypočítaj veľkosť:

- a) vrcholového uhla k uhlu ABC. b) smedného uhla k uhlu ABC.

10. Zakrúžkuj obrázok, na ktorom je oblúčikmi vyznačená dvojica susedných uhlov.

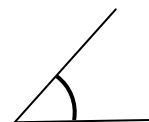
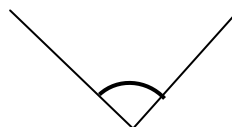
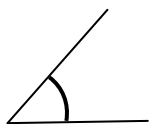
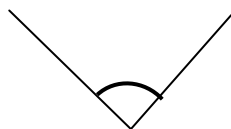
11. Zakrúžkuj obrázok, na ktorom sú oblúčikmi vyznačené vrcholové uhly.

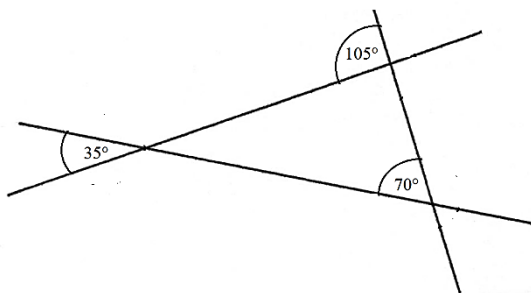
12. Ku každému uhlu vyznač oblúčikom:

a) susedný uhol

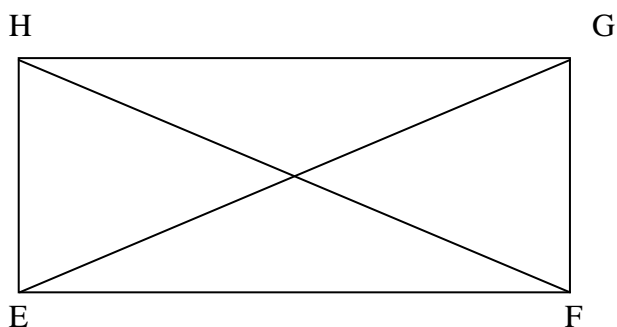
b) vrcholový uhol

13. Vyznač všetky uhly na obrázku. Vypočítaj ich veľkosť a zapíš.

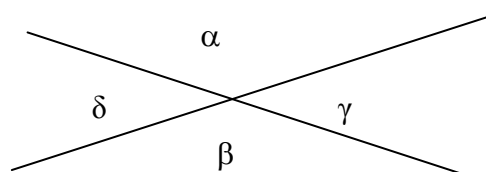

14. Vyznač a zapíš všetky dvojice vrcholových a susedných uhlov.

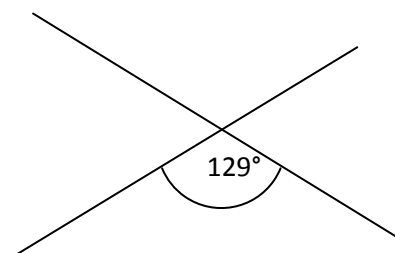
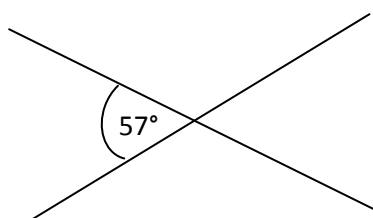
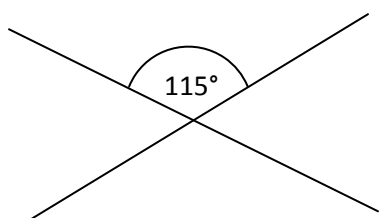

15. Vyber správnu dvojicu vrcholových uhlov.

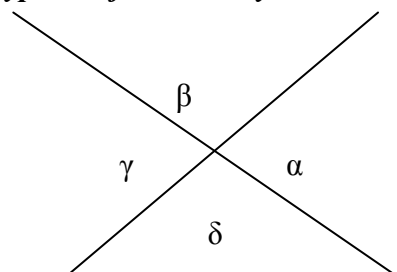
- A) α, δ C) β, δ
 B) α, γ D) δ, γ

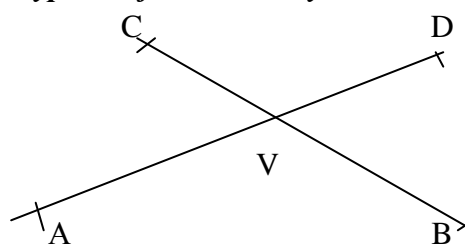
16. Dovočítaj zvyšné uhly:

17. a) Vypíš dvojice susedných uhlov.

b) Vypíš dvojice vrcholových uhlov

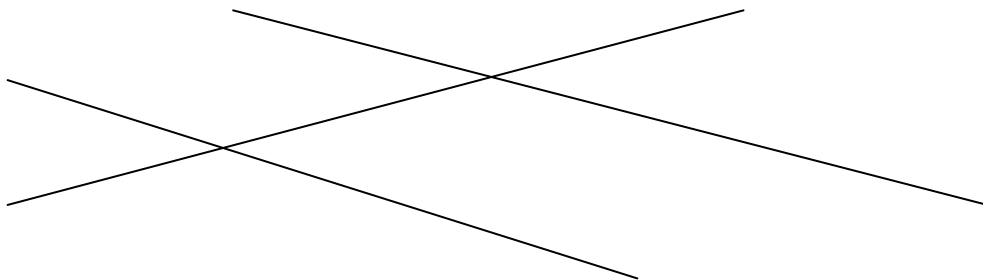

18. Daný je uhol $\alpha = 125^\circ$. Akú veľkosť má uhol β , ak vieš, že je k nemu susedný? Výpočet zapíš.

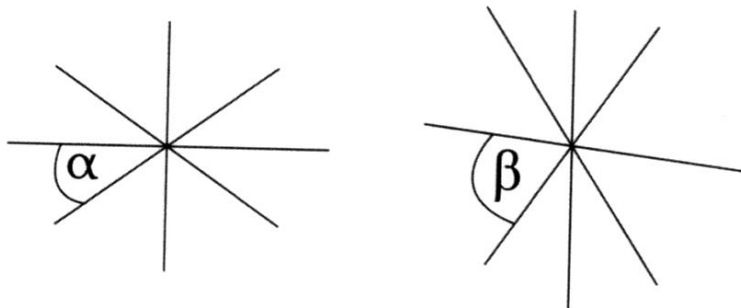
19. Uhly δ a ω sú vrcholové uhly. Uhol $\delta = 70^\circ$. Akú veľkosť má uhol ω ?

20. Narysuj dva susedné uhly, odmeraj ich veľkosti a výsledky zapíš.

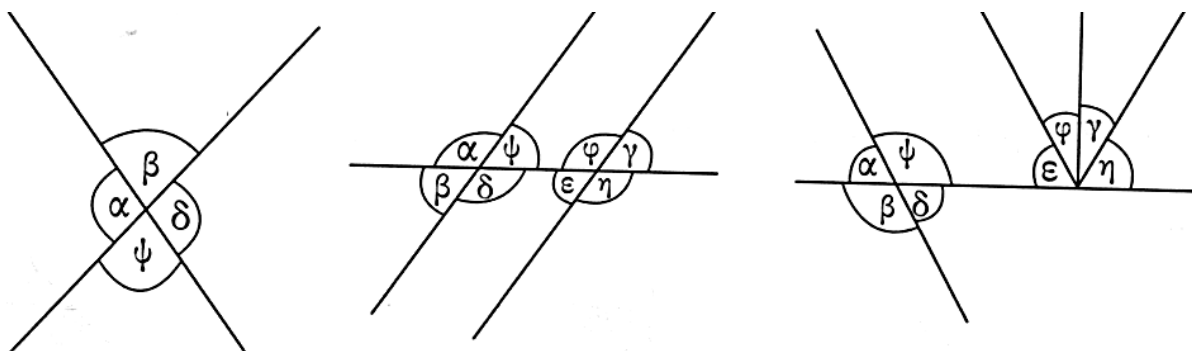
21. Vyznač a zapíš niekoľko dvojíc susedných uhlov.

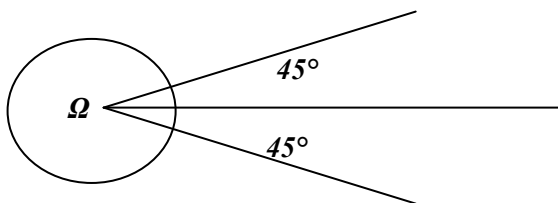
22. Vyznač a pomenuj k daným uhľom vrcholové a susedné uhly.

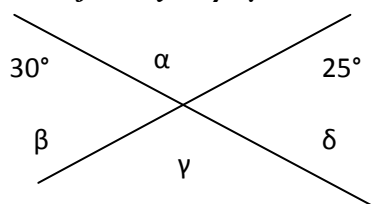
23. Vypíš dvojice susedných a vrcholových uhlov.

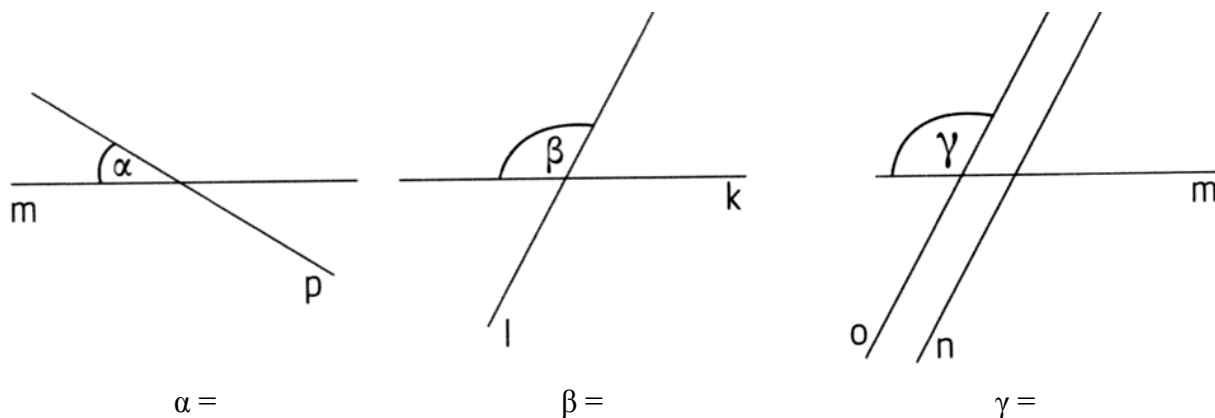
24. Aká je veľkosť uhla ω na obrázku?

25. Akú veľkosť majú uhly α , β , γ , δ na obrázku?

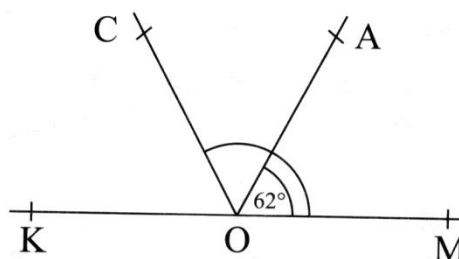
26. Odmeraj veľkosti daných uhlov a vypočítaj veľkosti susedných a vrcholových uhlov.

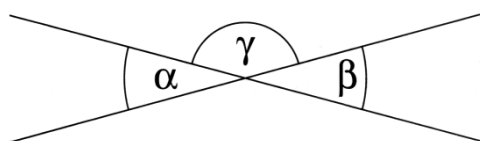
Veľkosť susedného uhla k uhlu α je _____, k uhlu β je _____, k uhlu γ je _____.

Veľkosť vrcholového uhla k uhlu α je _____, k uhlu β je _____, k uhlu γ je _____.

27. Zisti veľkosť uhla COM , ak polpriamka OC je osou uhla KOA .

28. Urč veľkosť uhla γ , ak $\beta = 30^\circ$.

29. Rozhodni, ktoré tvrdenie je správne. Nesprávne tvrdenia oprav. Ku každej možnosti si načrtni obrázok.

- a) Susedný uhol k ostrému uhlu je tupý uhol. c) Vrcholový uhol k ostrému uhlu je tupý uhol.
 b) Susedný uhol k pravému uhlu je plný uhol. d) Vrcholový uhol k tupému uhlu je tupý uhol.

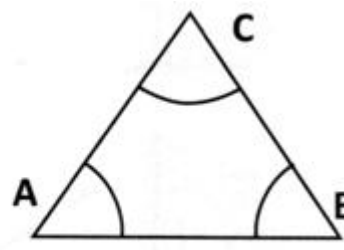
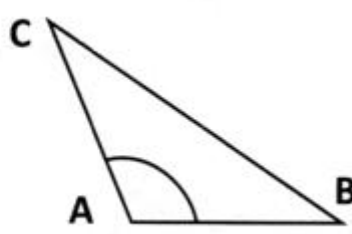
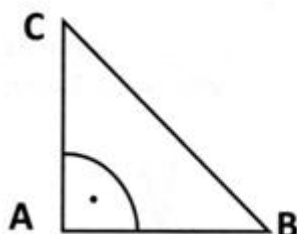
2.12 UHLÝ V TROJUHLNÍKCH

Podľa dĺžok strán poznáme:

- a) rovnostranný trojuholník - má všetky strany rovnako dlhé.
 b) rovnoramenný trojuholník- má dve strany rovnako dlhé. Nazývame ich ramená. Tretia strana sa nazýva základňa.
 c) rôznostranný trojuholník – všetky strany má rôzne dlhé.

Podľa veľkosti uhlov poznáme:

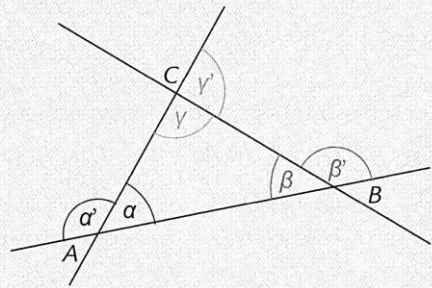
- a) **pravouhlý trojuholník** - má jeden pravý uhol a dva ostré uhly
 b) **tupouhlý trojuholník** - má jeden tupý uhol a dva ostré uhly
 c) **ostrouhlý trojuholník** - má tri ostré uhly

Vonkajšie uhly trojuholníka

Vnútrotný a vonkajší uhol trojuholníka sú susedné uhly.

Súčet veľkostí vnútrotného a vonkajšieho uhla trojuholníka je 180° .

$$\alpha + \alpha' = 180^\circ, \beta + \beta' = 180^\circ, \gamma + \gamma' = 180^\circ$$

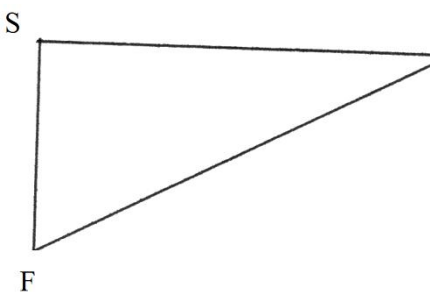
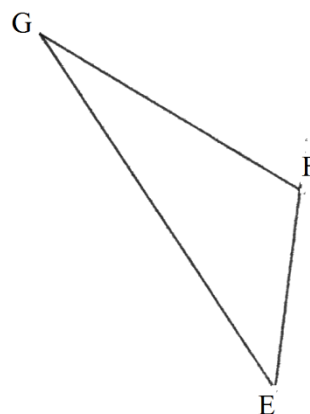
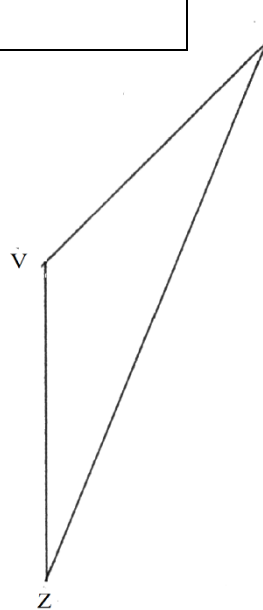
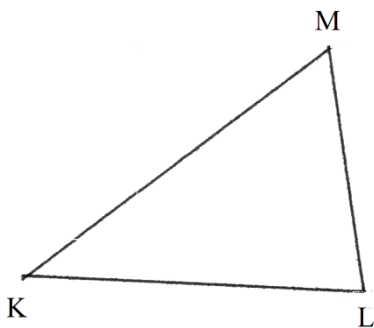
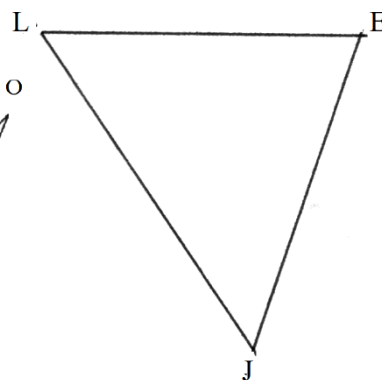
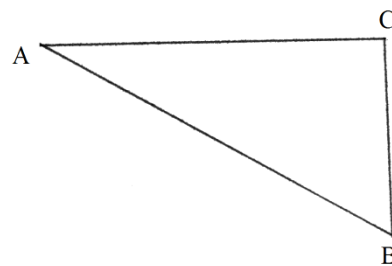
Ak povieme uhol trojuholníka, máme na mysli jeho vnútrotný uhol. Niekedy hovoríme aj o vonkajšom uhle trojuholníka. Ku každému vnútrotnému uhlu trojuholníka prislúchajú dva vonkajšie uhly. Vonkajšie uhly pri tom istom vrchole majú rovnakú veľkosť.

Súčet vnútrotných uhlov trojuholníka je 180° .

Vnútrotný a vonkajší uhol trojuholníka sú susedné uhly. Súčet veľkostí vnútrotného a vonkajšieho uhla trojuholníka je 180° .

1. Vyplň tabuľku:

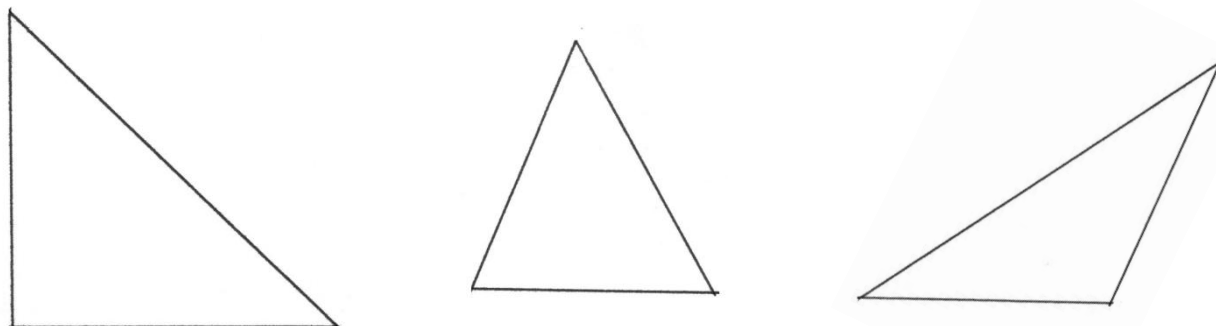
trojuholník	najväčší uhol	typ trojuholníka

2. Sú dané vnútrotné uhly trojuholníka ABC. Vypočítaj chýbajúci uhol.

α	β	γ
30°		90°
	$120^\circ 30'$	$30^\circ 30'$
$80^\circ 20'$	$60^\circ 5'$	

3. Urč typy trojuholníkov podľa veľkosti vnútorných uhlov a zostroj ich osi.

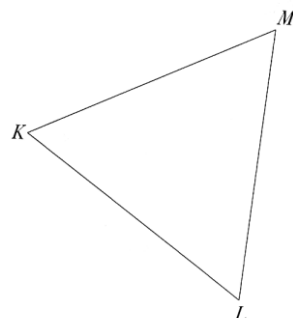
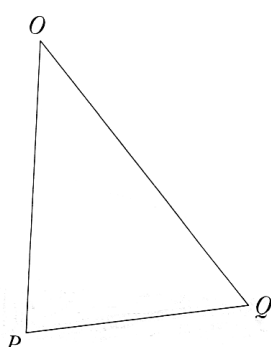
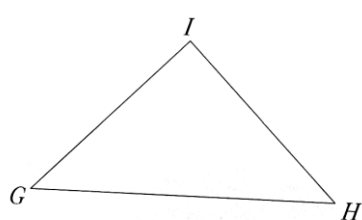
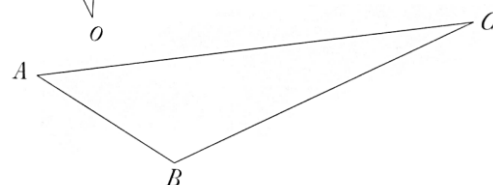
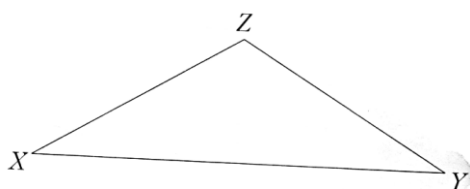
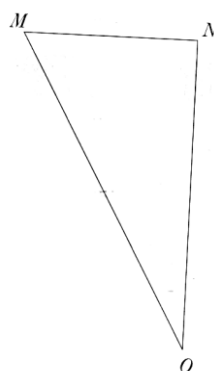
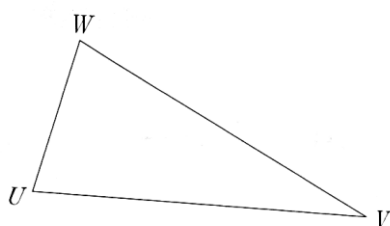
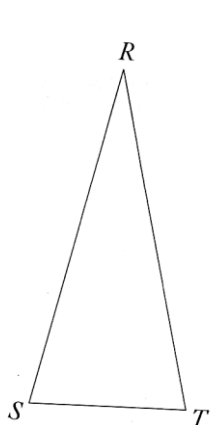

4. Zisti, či existujú trojuholníky s danými uhlami a rozdeľ ich podľa veľkosti vnútorných uhlov.

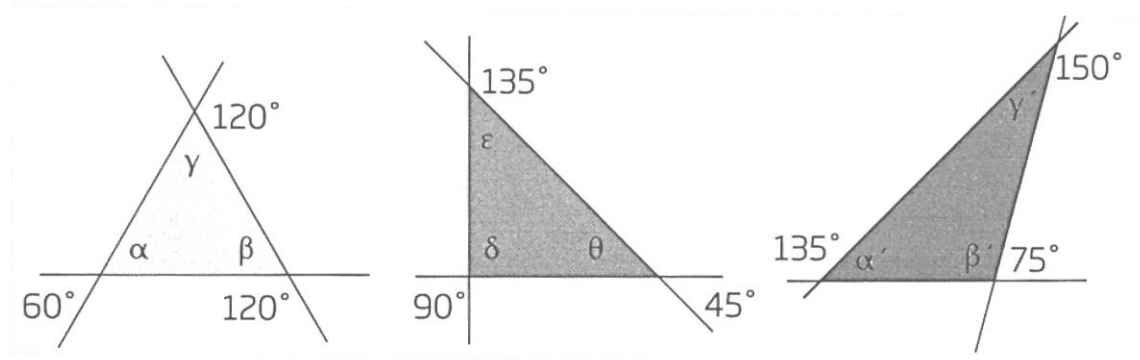
- a) $\alpha = 38^\circ, \beta = 50^\circ, \gamma = 92^\circ$ _____
- b) $\alpha = 90^\circ 10', \beta = 22^\circ, \gamma = 70^\circ 50'$ _____
- c) $\alpha = 44^\circ 35', \beta = 79^\circ, \gamma = 56^\circ 25'$ _____
- d) $\alpha = 74^\circ 48', \beta = 15^\circ 12', \gamma = 90^\circ$ _____
- e) $\alpha = 47^\circ 35', \beta = 84^\circ 50', \gamma = 47^\circ 35'$ _____
- f) $\alpha = 60^\circ, \beta = 60^\circ, \gamma = 120^\circ$ _____

5. Doplň tabuľku o trojuholníkoch.

trojuholník	rovnoramenný	rovnostranný	rôznostranný
tupouhlý			
pravouhlý			
ostrouhlý			

6. Vypočítaj veľkosť vyznačených uhlov.

7. Vypočítaj veľkosť vonkajšieho uhla trojuholníka, ak:

- a) $\alpha = 57^\circ$ b) $\beta = 83^\circ$ c) $\gamma = 147^\circ$

8. Je daný trojuholník s vrcholmi A, B, C a vnútornými uhlami α, β, γ . Zisti o aké trojuholníky ide a urči zvyšné uhly.

- a) $\alpha = 15^\circ, \beta = 30^\circ$ d) $\alpha' = 25^\circ, \beta' = 75^\circ$ g) $\alpha' = 35^\circ 25', \gamma = 74^\circ 55'$
 b) $\alpha = 25^\circ, \gamma' = 75^\circ$ e) $\alpha = 26^\circ 19', \beta = 26^\circ 19'$ h) $\beta' = 59^\circ 37', \gamma' = 61^\circ 23'$
 c) $\beta = 60^\circ, \gamma = 60^\circ$ f) $\alpha = 20^\circ 40', \beta = 30^\circ 15'$ i) $\alpha = 47^\circ 25', \beta' = 85^\circ 48'$

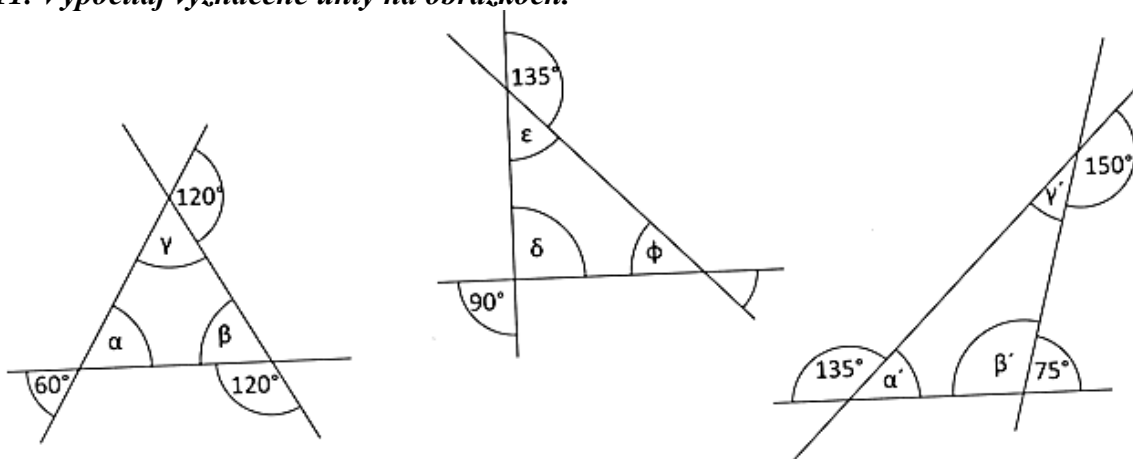
9. Vypočítaj chýbajúce vonkajšie a vnútorné uhly trojuholníka.

α	105°		70°			$45^\circ 20'$		
β	42°				$130^\circ 15'$		60°	
γ				90°				$36^\circ 30'$
α'		120°		115°			120	
β'		84°	114°					$125^\circ 30'$
γ'					$140^\circ 40'$	89°		

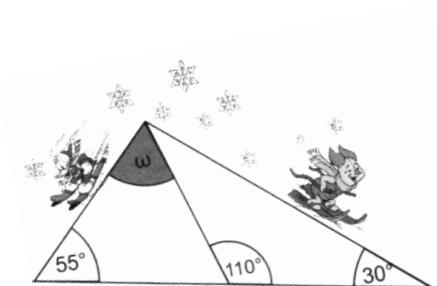
10. Môžu byť dané uhly vnútornými, resp. vonkajšími uhlami jedného trojuholníka?

- a) $\alpha = 30^\circ, \beta = 60^\circ, \gamma' = 90^\circ$ b) $\alpha' = 150^\circ, \beta = 15^\circ, \gamma' = 30^\circ$
 c) $\alpha' = 137^\circ, \beta' = 108^\circ, \gamma = 30^\circ$

11. Vypočítaj vyznačené uhly na obrázkoch.

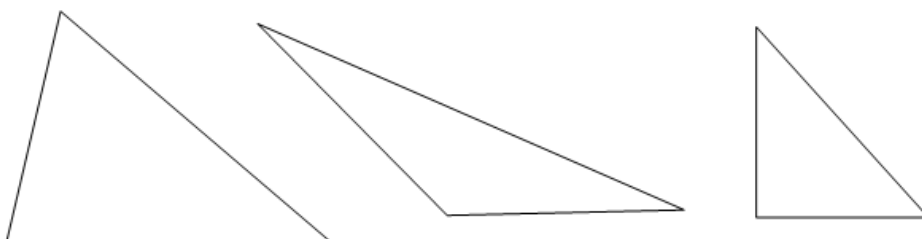
12. Vypočítaj veľkosť uhla ω .

13. Rozhodni, ktoré z kombinácií veľkostí uhlov môžu tvoriť uhly v trojuholníku. Nevhodné kombinácie preškrtni.

52°, 68°, 70°	90°, 89°, 1°	55°, 55°, 55°
12°, 118°, 60°	90°, 10°, 90°	60°, 60°, 60°
55°, 66°, 77°	42°, 42°, 96°	180°, 60°, 70°

14. Pred sebou máš tri trojuholníky. Urči, ktorý je tupouhlý. Pomocou oblúčika vyznač v tomto trojuholníku tupý uhol. Daný uhol označ alfa a zapíš jeho veľkosť.

15. Dopočítaj zvyšné vnútorné uhly trojuholníka tak, aby bol:

a) ostrouhlý:

20°, _____, _____

60°, _____, _____

48°, _____, _____

50°, _____, _____

b) pravouhlý:

65°, _____, _____

14°, _____, _____

50°, _____, _____

90°, _____, _____

c) tupouhlý:

30°, _____, _____

100°, _____, _____

54°, _____, _____

70°, _____, _____

16. Dopočítaj uhly trojuholníka:

α	β	γ
60°	100°	
	48°	56°
37°		90°
46°12'	80°23'	
	41°48'	69°28'

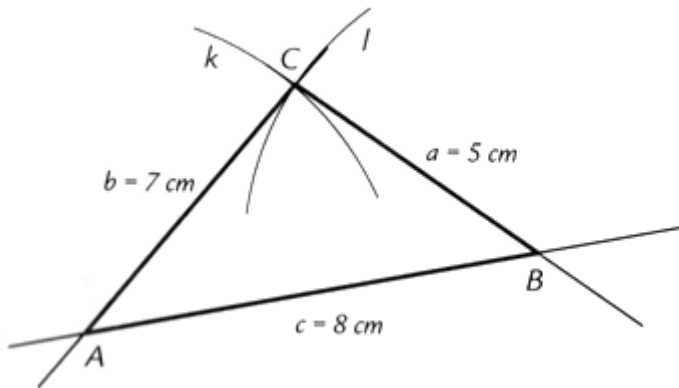
17. Dopočítaj uhly a urč typ trojuholníka.

α	33°55'	45°36'		3°57'	34°56'		35°36'
β		44°24'	55°55'	144°12'		97°12'	54°24'
γ	55° 10'		67°34'	6°53'	66° 20'	60°53'	
typ Δ							

2.13 KONŠTRUKCIA TROJUHOLNÍKOV

TROJUHOLNÍK PODĽA VETY SSS - poznáme tri strany trojuholníka. Musí platiť trojuholníková nerovnosť, teda súčet dvoch ktorýchkoľvek strán je väčší ako tretia strana. Zostrojme trojuholník ABC, v ktorom $a = 5 \text{ cm}$, $b = 7 \text{ cm}$, $c = 8 \text{ cm}$.

Náčrt

Toto je konštrukcia sss

Postup konštrukcie:

1. Úsečka AB; $|AB| = 8 \text{ cm}$
2. Kružnica k; $k(A; 7 \text{ cm})$
3. Kružnica l; $l(B; 5 \text{ cm})$
4. Bod C; C je priesečník kružníc k a l
5. Trojuholník ABC

1. Z ktorej možnosti trojice úsečiek je možné zostrojiť trojuholník?

a) 7 cm, 8 cm, 5 cm	d) 4 dm, 4 dm, 6 dm	g) 5 cm, 10 cm, 5 cm
b) 15 m, 17 m, 19 m	e) 4 dm, 4 dm, 8 dm	h) 90 m, 80 m, 100m
c) 12 cm, 3 cm, 8 cm	f) 4 dm, 4 dm, 4 dm	i) 2 m, 2 dm, 2 cm

2. Narysuj trojuholník:

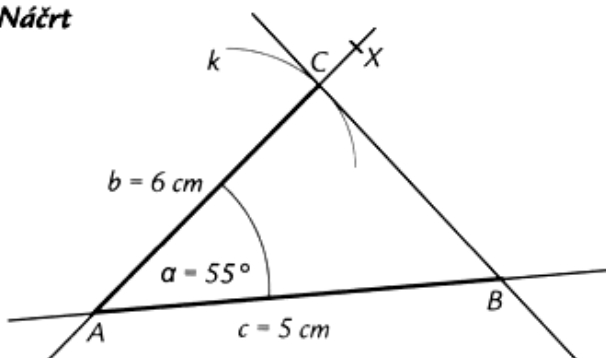
a) ABC, ak $a = 4 \text{ cm}$, $b = 66 \text{ mm}$, $c = 8 \text{ cm}$	c) EFG, ak $e = 6 \text{ cm}$, $f = 3 \text{ cm}$, $g = 2 \text{ cm}$
b) KLM, $k = 7 \text{ cm}$, $l = 7 \text{ cm}$, $m = 9 \text{ cm}$	d) OPR, ak $o = 7 \text{ cm}$, $p = 7 \text{ cm}$, $r = 7 \text{ cm}$

TROJUHOLNÍK PODĽA VETY SUS – ak poznáme dve strany a uhol, ktorý zvierajú.

V trojuholníku, ktorý ideme narysovať podľa vety sus musí byť uhol menší ako 180° .

Zostrojme trojuholník ABC, ak $b = 6 \text{ cm}$, $c = 5 \text{ cm}$ a $|\sphericalangle CAB| = 55^\circ$.

Náčrt

Toto je konštrukcia sus

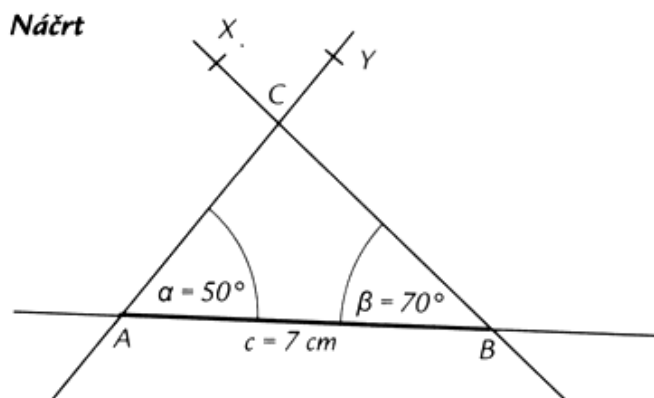
Postup konštrukcie:

1. Úsečka AB; $|AB| = 5 \text{ cm}$
2. Uhol BAX; $|\sphericalangle BAX| = 55^\circ$
3. Kružnica k; $k(A; 6 \text{ cm})$
4. Bod C; C je priesečník kružnice k a polpriamky \vec{AX}
5. Trojuholník ABC

3. Narysuj trojuholníky :

a) MNO, ak $m = 56 \text{ mm}$, $n = 6 \text{ cm}$, $ \sphericalangle MON = 45^\circ$	c) KLM, ak $l = 5 \text{ cm}$, $k = 4,5 \text{ cm}$, $ \sphericalangle KML = 120^\circ$
b) EFG, ak $g = 90 \text{ mm}$, $e = 75 \text{ mm}$, $ \sphericalangle EFG = 70^\circ$	d) ABC, ak $a = 6,7 \text{ cm}$, $c = 80 \text{ mm}$, $ \sphericalangle ABC = 90^\circ$

TROJUHOLNÍK PODĽA VETY USU – ak poznáme jednu stranu a uhly k nej príľahlé.
 V trojuholníku, ktorý ideme narysovať podľa vety usu musí byť súčet uhlov menší ako 180° .
 Zostrojme trojuholník ABC, ak $c = 7$ cm, $|\sphericalangle BAC| = 50^\circ$, $|\sphericalangle ABC| = 70^\circ$

Toto je konštrukcia usu

Postup konštrukcie:

1. Úsečka AB; $|AB| = 7$ cm
2. Uhol BAY; $|\sphericalangle BAY| = 50^\circ$
3. Uhol ABX; $|\sphericalangle ABX| = 70^\circ$
4. Bod C; C je priesečník \vec{AY} a \vec{BX}
5. Trojuholník ABC

4. Narysuj trojuholníky:

- a) ABC, ak $a = 6$ cm, $|\sphericalangle ACB| = 60^\circ$, $|\sphericalangle CBA| = 73^\circ$
- c) IJK, ak $k = 9$ cm, $|\sphericalangle KIJ| = 90^\circ$, $|\sphericalangle IJK| = 70^\circ$
- b) OPR, ak $p = 66$ m, $|\sphericalangle POR| = 45^\circ$, $|\sphericalangle ORP| = 110^\circ$
- d) RST, ak $r = 5$ cm, $|\sphericalangle SRT| = 130^\circ$, $|\sphericalangle STR| = 150^\circ$

5. Narysuj rovnoramenný trojuholník KLM, kde strana $k = 8$ cm, $l = 7$ cm, $m = 7$ cm. Zisti, ktoré uhly sú v trojuholníku zhodné.

6. Zostroj trojuholník KLM, kde $k = 6$ cm, $l = 7$ cm, $m = 10$ cm. Odmeraj všetky vnútorné uhly a urč typ trojuholníka.

7. Narysuj trojuholník EFG ak $e = 9$ cm, $f = 6$ cm, $g = 5$ cm. Odmeraj všetky vnútorné uhly a zostroj os uhla pri vrchole E. Všetko zapíš.

8. Zostroj trojuholník XYZ, ak $x = 6$ cm, $y = 9$ cm a $z = 7$ cm. Zostroj os uhla pri vrchole Y.

9. Narysuj rôznostranný trojuholník tak, aby bol:

- a) ostrouhlý
- b) pravouhlý
- c) tupouhlý

10. Narysuj rovnoramenný trojuholník, aby bol:

- a) ostrouhlý
- b) pravouhlý
- c) tupouhlý

11. Narysuj rovnostranný trojuholník tak, aby bol:

- a) ostrouhlý
- b) pravouhlý
- c) tupouhlý

12. Zostroj trojuholník ABC, v ktorom bude:

- a) $a = 60$ mm, $b = 45$ mm, $c = 55$ mm
- b) $|\sphericalangle CAB| = 120^\circ$, $b = 4$ cm, $c = 3$ cm
- c) $a = 4$ cm, $b = 3,5$ cm, $c = 60$ mm
- d) $b = 50$ mm, $\alpha = |\sphericalangle CAB| = 60^\circ$, $\beta = |\sphericalangle ABC| = 30^\circ$

13. Zostroj pravouhlý trojuholník ABC s pravým uhlom pri vrchole A, v ktorom bude:

- a) $b = 4$ cm, $c = 3,2$ cm
- b) $b = 4,6$ cm, $|\sphericalangle ACB| = 40^\circ$

14. Zostroj rovnoramenný trojuholník ABC so základňou AB, v ktorom bude:

- a) $c = 4$ cm, $b = 5$ cm
- b) $c = 45$ mm, $|\sphericalangle BAC| = 40^\circ$